

Karawancken Bote

Uprava Klagenfurt, Postfach 115 / Uredništvo v Klagenfurtu / Naročnina (se plača naprej) mesečno z dostavo na dom RM 1,— (vključno RM 0,20 za donalce) / Odjavo naročbe tega lista za prihodnji mesec sprejme uprava samo pismeno in le do 25. tekočega meseca / Oglasi RM 0,06 za milimeter stolpec

Stev. 24.

Krainburg, 8. novembra 1941

I. leto

Preganjanje poraženega sovražnika na Krimu

Na široki fronti sunek do Črnega morja - Nove sovjetske izgube ladij - Podmornice in letala zmagovite proti angleškim ladjam

Iz Führerjevega glavnega stana, 7. novembra. Vrhovno poveljstvo oborožene sile je dne 6. novembra naznanilo:

Na Krimu se uspešno na celi fronti nadaljuje preganjanje poraženega sovražnika. V gorovju Jala so nemške in romunske čete porazile odrezane sovražnikove sile in so med Jalto in Teodozijo na široki fronti predrle k obrežju Črnega morja. Tudi v gorovju vzhodno Sebastopola je zlomljen sovražnikov odpor. Luftwaffe je podpirala operacije in sovjetom v vodovju Krima kakor tudi na severovzhodnem obrežju Črnega morja prizadajala nove težke ladijske izgube. Potopila je tri prevozne ladje s skupno 13.000 brt. in z bombnim zadetkom poškodovala štiri nadaljnje večje trgovske ladje.

Pred Leningradom so bili odbiti poskusi sovražnega izpada. Težke in najtežje baterije vojske so napadle v vojni važne cilje v Leningradu in sovražnikovo rečno

plovbo v finskem zalivu. Dve vojni ladji in ena transportna ladja so bile težko poškodovane.

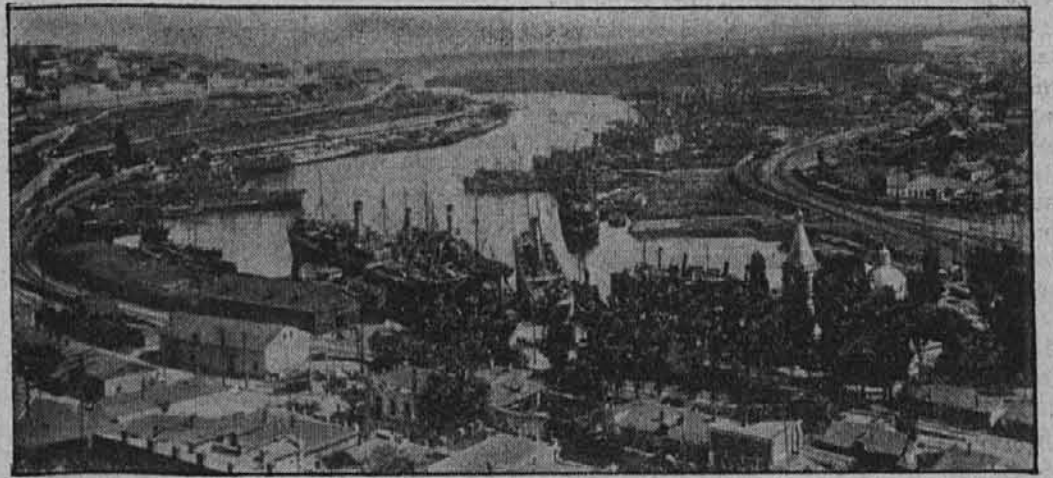
Pri nočnem napadu zračnega brodograja na industrijsko mesto Gorki so bila dosežena nova težka razdejanja v oboroževalnih tovarnah in preskrbovalnih obratih.

Druge skupine bojnih letal so v pretekli noči metale razstrelilne in zažigalne bombe na Moskvo in Leningrad.

Na jugozapadnem obrežju Anglije je zračno brodograje v noči na 6. novembra bombardiralo ladjedelniške naprave v luci Falmouth.

Sovražnik je v pretekli noči priletel s slabimi silami nad nemško obrežje. Poskus napada je ostal brez uspeha. Sedem britanskih bombnikov je bilo sestreljenih.

V času od 29. oktobra do 4. novembra je britansko zračno brodograje izgubilo 37 letal. V isti dobi smo v boju zoper Veliko Britanijo izgubili sedem lastnih letal.

Sevastopol na Krimu

Kakor izhaja iz poročila vrhovnega poveljstva oborožene sile, so nemške in romunske čete po osvojitvi glavnega mesta na Krimu, Simferopola, na nadaljnjem pohodu proti pohodu proti vojni luci Sebastopolu.

ningrada, sta bila ob težkih krvavih izgubah nasprotnika razbita prej, nego so dosegli nemške črte.

Luftwaffe je nadaljevala napade na sovjetske ladje v vodah Krima. Uničila je trgovsko ladjo z 1000 brt in dosegla bombne zadetke na petih velikih prevoznih ladjah.

Moskva je bila podnevno bombardirana. Pri nočnih napadih zračnega brodograja na Leningrad so na več krajih mesta nastali veliki požari.

Kakor je bilo objavljeno že po posebnem poročilu, sta vojna mornarica in zračno brodograje britanski preskrbovalni plovbi prizadajali zopet težke udarce. Podmornice so v Atlantiku potopile 11 sovražnih trgovskih ladij s skupno 53.000 brt, kakor tudi enega rušilca. Nadaljnje tri ladje in en rušilec pa so bili po zadetkih torpedov težko poškodovani. Bojna letala so v pretekli noči vzhodno od Aberdeen uničila tri trgovske ladje s skupno 20.000 brt. Razen tega je bila pri Shetland-otokih z bombnim zadetkom težko poškodovana neka tovorna ladja.

V severni Afriki so nemška bojna letala Stuka bombardirala britanske topniške postojanke. Na neko britansko letališče so bile odvržene razstrelilne in zažigalne bombe.

Sovražnik je v zadnji noči priletel s slabjšimi silami nad severno Nemčijo. Pri poletih nad zasedenim ozemljem je bil en britanski bombnik zbit.

Predor skozi gorovje Jala

Dve sovjetski prevozne ladje potopljene — Napadi iz zraka na Gorki po dnevi

Iz Führerjevega glavnega stana, 7. novembra. Vrhovno poveljstvo oborožene sile je dne 5. novembra naznanilo:

Na Krimu se nadaljuje preganjanje sovražnika tako v južni kakor v vzhodni smeri. Navzlic talnim težavnim prilikam je gorovje Jala na enem mestu že predrto in doseženo obrežje črnega morja. Luftwaffe je bombardirala pristanišča na Krimu, Sebastopol, Jalto in Kerč in potopila v teh vodah dve prevozne ladje s skupno 10.000 brt., kakor tudi eno stražno ladjo. Pet nadaljnjih trgovskih ladij in ena mala križarka sovjetov so bile po odvrgenih bombah znatno poškodovane.

Pri Leningradu se je vsled nemške obrambe s težkimi nasprotnikovimi izgubami zrušil po močni topniški pripravi podvzeti vnovični sovražnikov poskus priti preko Neve. Od okroglo 100 čolnov je bila polovica potopljena, ostanek pa prisiljen, da se vrne. Ponovni po oklopnih podprti poskusi izpadov nasprotnika na ostali fronti obleganja so bili večinoma že v pripravljalnem položaju razbiti.

Močne sile bojnih letal so pri dnevu izvršile težke napade proti industrijskemu mestu Gorki, ki je pomembno za proizvodnjo avtomobilov in letal. Polni zadetki težkega topništva so napravili velika razdejanja v avtomobilni Molotov, v področju ladjedelnic na Volgi in železniških napravah mesta. Nastali so obširni požari.

Pri zračnih napadih na Leningrad so bile zažgane v vojni važne naprave. Tudi Moskva je bila v zadnji noči bombardirana.

Romunija se uveljavlja

14 boljševiskih agentov obsojenih na smrt

Bukarešta, 7. novembra. Vojno sodišče v Kišinevu je pred nekaj dnevi obsodilo 14 boljševiskih agentov na smrt, 2 nadaljnja pa na 15, odnosno 10 let prisilne delavnice. Štirje obtoženci, med temi tri žene, so bili oproščeni. Obtoženci so bili za časa boljševiske zasedbe Besarabije prišli na romunsko ozemlje, da so tukaj za sovjetete vohunili in organizirali teroristične tolpe. Ko so se sovjetske armade umaknile, so ostali v Besarabiji, da bi s sabotažnimi čini zadrževali pohod nemško-romunskih čet.

V pomorskem okolišju otokov Färöer so bojna letala potopila neko tovorno ladjo s 5.000 brt. in dosegla bombni zadetek na neki drugi večji trgovski ladji.

Predstražni čolni so v kanalu uspešno ubranili ponovne napade britanskih brzih čolnov. V topniškem boju je bil potopljen nek sovražni brzi čoln, dva druga pa sta bila po več zadetkih poškodovana.

V sueškem zalivu je bil dne 3. novembra z bombnim zadetkom nekega nemškega bojnega letala poškodovan nek britanski torpedni čoln.

Britanski bombniki so v pretekli noči podvzeli neučinkovite napade na zapadno in severo zapadno Nemčijo.

Churchill je zopet izgubil 73.000 brt

Iz Führerjevega glavnega stana, 7. novembra. Vrhovno poveljstvo oborožene sile je dne 4. novembra objavilo:

Na polotoku Krimu nadaljujejo nemške in romunske čete preganjanje. Krajevni odpor razpršenih delov nasprotnika je bil zlomljen. Na obrežju Črnega morja smo osvojili mesto Feodozijo.

Dva po oklopnih podprta poskusa izpadov močnejših sovražnikovih sil iz Le-

Zedinjene države zahtevajo Gibraltar in Malto

Tako pomaga Roosevelt svojemu najljubšemu prijatelju

Washington, 7. novembra. Mornariški departement izvešča, da bo Zedinjenim državam po preteku enega leta stala na razpolago vsa oporišča v Atlantiku; dočim jih je v letu 1939. bilo sedem, se bo letos moglo vporabljanje že trideset kakor tudi številne pomožne točke, ki so bile že atlantskim patrolam od velike koristi. Oporišča, ki bodo v tekočem letu dogotovljena, bodo dale bazo za nameravano mornariško in zračno brodograje, zadnje s 15.000 letali. »New York Post« piše v tej zvezi: »Vkoristiti moramo tudi angleško-afriška oporišča, Gibraltar, Malto in vsako drugo odprto nam mornariško bazo, da stremo nemško pomorsko silo.«

Vzrok za te severno ameriške zahteve je katastrofalni položaj britanske vojne mornarice. Znano je po celem svetu, da britanska admiraliteta le v malem delu in še to po dolgem obotavljanju objavlja izgube an-

gleške vojne mornarice. Zato tudi ni čudno, da vedno znova pred javnostjo skuša prikriti ali pa omejiti veliko izgubo rušilcev, ki jo ima stalno vsled napadov nemških podmornic in prekomorskih bojnih sil ter po zračnem brodograju.

Od nje doslej ni bilo nič slišati, da so nemške podmornice v mesecu oktobru potopile pet britanskih rušilcev, ki so imeli stražiti konvoje. S temi potopitvami pa se zviša število po nemški vojni mornarici uničenih britanskih rušilcev na 65. Razen tega pa je še nemško zračno brodograje od začetka vojne potopilo skupno 47 angleških rušilcev. Britanska admiraliteta pa je doslej priznala izgubo samo 58 rušilcev, dočim jih je v resnici 112, ki so bili izgubljeni v boju z nemškimi mornariškimi in zračnim brodograjem. Tukaj se zopet vidi, da se upa britanska admiraliteta priznati resnico samo do polovice.

Soglasje s silami osi

Dr. O. S. Krainburg, 7. novembra.

V intervjuju, ki ga je dovolil hrvaški državni vodja dr. Ante Pavelić zastopniku lista »Donauzeitung« dr. Leonhardu Oberascherju, se je Poglavinik v zelo pohvalnih besedah izrazil o obnovi. Doseženi da so bili uspehi na vseh področjih notranjega življenja v hrvaški državi. Uprava funkcionira, tako je ugotovil, danes veliko boljše kakor v začetku. Kot posebno dragocena faktorja za utrditev reda sta se izkazala žandarmerija in oborožena sila, ki lahko veljata za vzgled narodu. Važne naloge imajo izpolnjevati tudi ustaši. Odločilno vlogo za notranjo izgraditev ima kmetijstvo. Kmečko ljudstvo se strnjeno priznava za novo državo in za novi red. Z izdanimi ukrepi se je moglo zasigurati tudi preskrbo. V posnetku je končno povdabil Poglavinik:

»Zadovoljen sem, da se v celi državi dela. Jaz sam sem tako zaposlen, da se moram baviti samo z delom. Bilanca zgradbe je v prvem polletju odločno pozitivna; to pa predvsem zaradi tega, ker smo zelo napredovali v pogledu reda. Kadar v Evropi ne bo več demokracij v dosedanem smislu besede, se bodo male države po mojem pričanju zelo dobro držale. Bila je velika napaka, da je v preteklosti vsaka država bila mišljenja, da se mora postaviti z »veliko zunanjo politiko«. V bodočnosti nam tega ne bo treba. Je pa velika razlika, ako pod zunanjo politiko razumemo odvijanje naših zunanjih poslov ali pa luksuz »velike zunanje politike«. Hrvaška ne bo več zagrešila napak preteklosti. Narodi se bodo morali po koncu vojnega pohoda proti Rusiji in po koncu vojne pred vsem pečati z notranjim življenjem. Hrvaška se bo temu vztrezno bavila s svojo notranjo izgraditvijo, in vedno si bomo prizadevali, da usmerimo naše delo tako, da bodo naši državni interesi v soglasju z interesi sil osi v splošnem in s tem tudi Velike Nemčije.«

Te besede državnega vodje so programatične in hkrati karakteristične za razvoj novega evropskega reda, kajti one izražajo radikalen odstop od političnih metod, ki so bile od versajske mirovne pogodbe v navadi, ki so se prakticalne skoro skozi dva desetletja in kojih namen je bil, da se po možnosti vse na stroške Nemčije obogati, Nemčijo pa preko Ženeve in drugih nesmiselnih institucij drži pod pritiskom. Tako stanje, ki je sicer Benešu in drugim malim glavam dalo možnost do patetičnih govorov, in je v resnici služilo samo temu, da kontinent ni mogel priti do mira, da se je

Angleška lahko kazala kot neobhodno potrebni nasovatelj mira in — to je bilo za častivredne Angleže glavna stvar — lahko uveljavila svoj vpliv v vseh evropskih deželah ne da bi to dvignilo veliko prahu, je sedaj odpravljeno.

Luksus »velike zunanje politike«, od katere se Poglavniki s tako odločnim besedami oddaljuje, je v resnici vedno znova preprečeval mirno sožitje na kontinentu v korist Anglije, kateri je to neprenehoma prinašalo korist. V tem je pač v zadnjih letih nastopila velikanska sprememba in tako se uresničujejo oni odnosi, ki so v zgodovini Evrope že naznačeni, le v taki izmeri, da tega prej nihče ni mogel slutiti. Zablode ravno malih evropskih držav so zavedle v skrbi in pomanjkanja, kajti čim bolj izključno so najmanjše politične tvorbe, ki so se končno v zgodovini le izkazale kot muhe enodnevne, skrbele samo za svoj lastni dobrobit (in to čisto za žugajočim, proti nemškemu narodu obrnjenim kazalcem), tem bolj zamotane, težavne in neznozne so postale prilike za države kontinenta. Seveda za Anglijo je to pomenjalo stalno razširjanje in poglobljenje vpliva na evropsko politično dogajanje, saj je to ribarjenje v kalnem že skozi veke bila njena moč. Raz tega vidika postane razumljivo, zakaj Anglija ne mara vpliva sil osi in zakaj se tako brani uresničenja novega reda: boji se za svoj lastni vpliv in za svojo moč na kontinentu, na katerem je bila še vedno tujec in na katerem koncem koncev ni imela ničesar iskati.

Iz razvoja neodvisne hrvaške države se da posneti to, kar mora stvarni povdarek doumeti: Čim bolj se vse države uvrstijo v velik okvir in se čutijo zavezane evropski skupnosti, ki se že sedaj prikazuje v velikih obrisih, in hočejo sodelovati na njihove modseku pri skupni izgraditvi, tem lepša bo bodočnost za vse. »Velika zunanja politika« držav, nastalih po milosti Versaillesa, raz teh novih vidikov ne more obstati, kajti bila je nesmiselna in bi to ostala še naprej, ko pri njej ni šlo za dejansko postoječe probleme in njih rešitev, ampak za take, ki so bili umetno nastali, velikokrat pri lasih privlečeni in kojih dozdnevna rešitev je imela v resnici samo namen, da je zasijala politična luč malih glav. Ti časi so hvala bogu za vedno minili. Evropa se je domislila svoje preteklosti in stremi, seveda v velik večji meri in na popolnoma novih temeljih, za novo, zdravo in splošno blaginjo, za redom in za napredku namenjeno bodočnostjo.

Bo svetu

Vichy. Najvišji državni sodni dvor v Rimu bo dne 15. januarja 1942 pričel z razpravo, da razsoja o krivdi onih, ki so odgovorni za polom Francije. Glavni obtoženci so, kakor že znano, Daladier, Leon Blum, La Chambre, Cot, Jacomet in general Gamelin.

Ankara. Indijski nacionalistični vodja Gandhi je v neki izjavi pozval k nadaljevanju individualne pasivne rezistence. Ta izjava je očitno zelo neprijetna angleškimi oblastem, ki si prizadevajo, da ustvarijo »prostovoljne indijske skupine čet«.

Grad Dürande

Pripovedka Jos. v. Eichendorffa

13

»Ali si ranjen?« je vprašal Renald, in zaskrbljen stopil bliže. »Na Tebe se v tej noči zares nisem spomnil. Bil si mi vedno najljubši izmed vseh, zvest, zanesljiv, brez hlimbe; da bi le bili ljudje takšni kakor si ti! Le pojdi z menoj, na svoja stara leta boš sedaj gospodski živel na gradu, postavil te bom nad vse.«

Nikolaj pa ga je pahnil nazaj: »Ne dotikaj se me, tvoje roke se drži še sveža kri.«

»No,« je odvrnil Renald mračno, »zdi se mi, da ste mi lahko vsi hvaležni, divje zveri smo sedaj zapodili v zapuščene gozdove, nihče se ne meni za nje, same si morajo sedaj iskati hrano, prava reč! in kaj je kruh proti pravici?«

»Pravica?« je rekel Nikolaj in dolgo strmel v njega, »za božjo voljo, Renald, dozdeva se mi, da nisi vedel...«

»Česa nisem vedel?« je Renald naglo vzkipeł.

»Tvoja sestra Gabriela...«

»Kje je?«

Nikolaj je molče pokazal proti pokopališču; Renald se je na tihem zdrnil. »Tvoja sestra Gabriela,« je nadaljeval grajski čuvaj, »je že kot otrok veliko držala na mene, saj ti je znano; drevi pa mi je v

Uspešna, vmesna bilanca v Pragi

Prve posledice nemških ukrepov v zapostavitvi reda

Praga, 7. novembra. Ko je Obergruppenführer Heydrich prevzel v Pragi posle namestnika državnega protektorja, je na Hradčanih pri sprejemu zastopnikov tiska opisal svoj delovni program in omenil, da se nanašajo odredbe, ki jih ima izdati, na dva področja: Notranjo varnost in gospodarstvo odtodno posebej še preskrbo. Na obeh sektorjih se zdaj po preteku več kakor štirih tednov akcije povečini lahko smatrajo za zaključene, četudi pristojno mesta v teku še ne končanih preiskav imajo še posla s to ali ono zadevo.

Danes se lahko reče, da so pred vsem široke plasti češkega naroda z velikim zadovoljstvom sprejele akcije, ki so bile podvzete za vzpostavitev miru in zagotovitev preskrbovalnega položaja v protektoratu. Posebno je na javnost odločilno vplivalo, podrejenega pomena. Če je za češkega deda so se odredbe brez pridržka uveljavile na gospodarskem polju, okolnost, ki je tem bolj razumljiva, ako se ve, da je vprašanje hrane v tej deželi že od nekaj bilo lavca že ob začetku vojne pomenilo velik preobrat, da se je moral odreči svoji tradicionalni, do tadas nakazila prosti dopoldanski južini s klobaso in pivom, je tem bolj občutil, ko je moral v zadnjem času gledati, da so si premožnejši krogi prebivalstva upali v zakotni prodaji po oduroških cenah nakupovati meso, klobase, sirovo maslo, tkanine in sadje, kateri postopek je bil dovedel do tega, da v redni gospodarski

Francosko plačilo za britansko kršitev pogodbe

Vichy, 7. novembra. Francoska vlada je, kakor poročajo iz dobro poučenih krogov, za sedem v Siriji od Angležev prijetih francoskih civilistov prijela in internirala kot talce 14 Angležev, ki živijo na Rivieri in so sposobni za orožje. Med interniranci se nahaja John Amery, sin prejšnjega ministra Amery in hkrati bratranec Anthony Edens. To interniranje se je zgodilo kot povračilni ukrep za angleško kršitev v Akki sklenjene pogodbe, ki je končal boje med Francozi in Angleži v Siriji.

Rooseveltovi projekti v vzhodni Aziji

Stockholm, 7. novembra. Kakor javlja »United-Press«, pripravljajo v Washingtonu sklenitev indijsko gospodarskega bloka. Po tem načrtu bi naj ob izključitvi navadne trgovske konkurence nizozemska vzhodna Indija, britanska Indija, britanska Malaja, Filipini in Čungkingova Kitajska dobavljale Zedinjenim državam za vojno važne surovine. Kakor se čuje iz vladnih krogov Washingtona, že obstoja v vseh podrobnostih izdelana organizacija.

zmešnjavi, prej nego je pričelo, v svoji srčni bridkosti vse zaupala.«

Renald je podrtaval na vseh udih, kakor da visi v zraku rabljev meč nad njim. »Nikolaj,« je rekel preteče, »ne nalaži me, kajti tebi, ravno tebi verjamem.«

Grajski čuvaj je pokazal na svojo zevajočo rano na prsih in odvrnil: »Resnico govorim, tako mi naj pomaga Bog, pred katerim bom stopil v tej uri! — Grof Hipolit tvoje sestre ni ugrabil.«

»Oho,« se je zasmel Renald nenadoma kakor da je rešen neizrečene smrtne groze, »videl sem jo vendar sam v Parizu na oknu v grofovi hiši.«

»Prav imaš,« je rekel Nikolaj, »iz ljubezni je ponoči grofu tajno sledila iz samostana.«

»No vidiš, torej vendar! Saj sem vedel. Le nadaljuj, le naprej,« ga je prekinil Renald; velike potne srage so visele v njegovih divje skuštranih laseh.

»Ubožica,« je pripovedoval Nikolaj dalje, »ni mogla pustiti grofa; da bi le bila v njegovi bližini, se je preoblečena v vrtinarskega učenca zadala v palači, kjer je nihče ni poznal.«

Renald je bil med tem do skrajnosti napet, pred umirajočega, ki je vedno tiše govoril, je padel na kolena opiraje se oboroč na zemljo. »In grof,« je rekel, »grof, toda grof, kaj je ta storil? Vabil jo je in mamil, kaj ne da?«

prodaji veliko blaga po določenih cenah sploh ni bilo moči dobiti.

Ko je češka javnost povodom prvih obsodb zvedela o obsegu poskušane podminiranja preskrbe, so se ji šele odprle oči. V časopisih je čitala naslove in imena znanih trgovcev, gostilničarjev, mesarjev in kmetovalcev, pa se je lahko sama uverila, da so razlogi obsodbe pravilni. Pa še več. Sama je lahko v najkrajši dobi opazila, kako potrebni so bili ti ukrepi namestnika državnega protektorja in kakšne uspehe je imela njih stroga izvršitev. Med tem, ko je bilo n. pr. sadje še pred tedni v prodajalnah in na praških trgih poznato kot izključno lukrativno blago zakotne trgovine, ali med tem, ko se je čebulo lahko dobilo le za 5kratno najvišjo ceno, so nekega dne na mah videli to blago v prodajalnicah in žena češkega delavca skoraj ni verjela svojim očem, ko je naenkrat lahko kupila paradiznike po uradni najvišji ceni. Izrečene obsodbe naglega sodišča niso ostale brez učinka. Tudi nižje plasti prebivalstva so spoznale, kje je bil vzrok zla, in ugotovile, da so bile pač najgrše laži vse govornice, da so »iz Reicha pokupili« ono blago, ki ga je vsakokrat primanjkovalo.

Ta pačenja prave slike preskrbe pa se niso mogla popraviti le pri najnižjih instancah. Obergruppenführer Heydrich je določil rok, v katerem so se lahko brez kazni nadoknadile prijave zalog v obrtih in kmetijstvu. To je imelo na primer o okollihu, ki nikakor ni čisto kmetijski, za posledico, da je iz prvotno prijavljenega staleža svinj v številu 45.000 komadov v naknadnem roku nastalo na enkrat 78.000 svinj. Preiskave v postopku prekega sodišča so pokazale, da teh napačnih ugotovitev niso v toliki meri zakrivil posamični kmetovalci ali obrtniki sami kakor absolutna nesposobnost lokalnih oblasti.

Na dlani leži, da vsa ta opazovanja v zadnjih tednih niso mogla ostati brez vpliva na politično stališče širokih množic napram Reichu in njegovim predstavnikom v protektoratu. Posebne pomena je bil zaradi tega tudi sprejem deputacije čeških delavcev pri namestniku državnega protektorja tem bolj, ko je bil to sploh prvi slučaj, da so navadni češki delavci stopili na po zgodovini posvečena tla praškega cesarskega gradu in mogli pred najvišjim predstavnikom Reicha za Češko in Moravsko iznesti svoje želje in z njim razpravati. Obergruppenführer Heydrich je pri tem sprejemu tudi sporočil svojo odločbo, da bo dal češkim delavcem priliko, da se na lastne oči prepričajo o razmerah v boljše-viškem »delavskem paradizu« ter da bo češko odposlanstvo odpravil v ozemlja sovjetov.

Ne samo simboličnega pomena je nadalje Heydrichova odredba, da se zaseženo tihotapsko blago v prvi vrsti stavi na razpolago delavcem v kantinah tovarn, torej onim plastem, na katerih stroške je bilo

»Kako bi bil mogel slutiti?« je nadaljeval grajski čuvaj; »živel je kakor iztrgani list v vihuri hiteč od veselice do veselice. Kolikokrat je pozno zvečer stala na zasneženem vrtu pred grofovimi okni, dokler ni prišel domov s pusto glavo, prečut — o vsem tem do današnjega večera ni vedel ničesar. Sedaj me je pa poslal ven, da jo poiščem; ona se je pa že bila posvetila smrti, v njegovi obleki vas je ukanila hoteč vaše krogle odvracati od njegovega srca na svoje lastno — o prežalosten prizor! — tako sem našel oba mrtva na polju roko v roki — grof jo je pošteno ljubil do smrti — oba sta brez krivde — čista — Bog naj bo vsem milostiv!«

Renald je bil ob teh besedah popolnoma utihnil, prisluškoval je še vedno, toda Nikolaj je molčal za vedno, le od globin je zamolklo zašumelo, kakor da se zgraža gozd.

Tedaj je nenadoma od gozda preko cvetja in gred prihrumela svojat, pijana zmage, kričali so; živijo in razglasili v imenu naroda Renalda za gospodarja na Dürandovem. Renald se je hipoma vzravnil in kakor v sanjah zrl okrog.

Ukazal je naj brž poženejo vse tovariše iz grada, ki ga naj pod smrtno kaznijo nihče ne poizkuša prestopiti dotle, dokler jih ne bo sam poklical.

Strahotno ga je bilo gledati, lasje so mu preko noči osiveli, nihče se ni upal, da bi

blago odtegnjeno iz rednega prometa. V zadnjem času po odurokih in zakotnih prekupčevalcih vplačani kazenski zneski bodo med drugim upotrebljeni v to svrhu, da dobi pretežni del delavstva brezplačno delavske čevlje.

Češki tisk je o teh dogodkih zadnjega časa napisal komentare, ki na eni strani pohvalno povdarjajo socialno pravičnost nemških odredb, na drugi strani pa podčrtavajo veliko dolžnost, ki zbog tega velikopoteznega zadržanja Reicha nastane za češko prebivalstvo protektorata in gospodarstvo na Češkem in Moravskem. Posebno vstvarjajoči morajo z intenzivnim delom pri plugu in pri primožu sedaj opravičiti izkazano jim zaupanje in si tako prizadevati, da v okviru Reicha pomagajo da. Nemčija bo samo tistim podala roko, da. Nemčija bo samo tistim podala roko, ki so se povzpeli do pozitivnega sodelovanja.

17.000 mož v 26 mesecih

Zanimivo priznanje Londona

Berlin, 7. novembra. 17.000 mož je britansko vojno zračno brodogve izgubilo v 26 mesecih. V tako, vsekakor zanimivo priznanje se je morala sedaj vdati britanska poročevalna služba. To pomenja povprečno mesečno izgubo 650 mož.

V nemških rokah pa se nahaja znatno število neangleških letalcev, ki so tudi sicer leteli v angleški zračni službi in se žrtvovali, ki jih pa Angleži v številki 17.000 niso vpoštevali. Visoki delež Neangležev na težkih izgubah britanskega zračnega brodogve je zanimiv prispevek za činjenico, da za varovanje svoje lastne krvi niso mogli dobiti zadosti tujih pomagačev. Ze zgolj v zadnjih dneh oktobra, v katerih je bilo povrh britansko zračno delovanje preko kanala in nad ozemljem Reicha zelo slabo, so spravili mrtva trupla poljskih in avstralskih pilotov, ki so bili sestreljeni po nemški obrambi.

Nemško-hrvatska meja

Zagreb, 1. novembra. Ze maja meseca je bila sklenjena med Nemčijo in Hrvatsko pogodba o določitvi meje, ki se v glavnem nastanja na staro mejo med Hrvatsko in Štajersko. S tem je bil določen le bistveni potek meje, podrobnosti pa je morala določiti šele posebna obmejna komisija. Sedaj je meja v dolžini 175 km tudi v terenu že določena. Komisija je svojo nalogo izvršila v izredno kratkem času treh mesecev, čeprav delo ni bilo lahko. Pri določitvi meje v terenu se je bilo namreč ozirati tudi na to, da se posamezna naselja in posamezna posestva ne raztrgajo. Ker imajo kmetje svoja posestva po večini na pobočjih, so ponekod morali potegniti mejo skozi doline. Po trimesečnem delu je obmejna komisija potek meje točno določila in so v glavnem postavljeni tudi že mejniki. — Šlo je gladko in brez trenja, ker je bilo na obeh straneh dovolj uvidnosti, dobre volje in širokogrudnosti.

Hauptschriftleiter: Dr. Otto Schedl.

mu sedaj ugovarjal. Nato so ga videli molče hiteti v prazen grad, in med tem, ko so še ugibali, kaj prav za prav namerava in ali ga naj ubogajo ali pa mu vseeno sledijo, je nekdo prestrašen zavpil: »Moj Bog, rdeči petelin je na strehi!« in strme so videli, da so se nenadoma zdaj tu, zdaj tam iz razbitih oken dvigali ognjeni zublji in se urno vzpenjali po suhih lemezih do strehe. Renald, sit življenja, je bil pograbil gorečo bakljo in hišo na vseh štirih koncih zažgal. — Zdajci so sredi plamenov, ki jih je zajel vrtinec, zagledali strašnega, kako je naglo stopal proti vogalnemu stolpu, zdelo se je, kakor da bi ob vsakem njegovem koraku izbruhnili nov ogenj. Tam v stolpu leži smodnik, so naenkrat začeli govoriti, in docela zaprepraščeni so se razpršili po grajskem hribu. Takoj nato je strahovito zabliskalo in gromovito se je za vsemi porušil grad. Nato je vse utihnilo, kakor plamen žrtvenika, gibko, milo in krasno se je dvigal ogenj do zvezdnatega neba, razsvetljujoč okrog in okrog globine in gozdove — Renalda ni videl nihče nikdar več.

To so razvaline starega gradu Dürande, ki se jih opletajo vinske trte in ki jih v lepih pomladanskih dneh vidiš na gozdnatih gorah. — Pazi, da ne vzdramiš v prsih divje zveri, da iznenada ne izbruhne in da tebe samega ne raztrga!

Konec

Stalin gre v Sibirijo po rezerve

Načrti Wawelissa neizvedljivi - Zelo male možnosti prevoza

Stockholm, 7. novembra. Nemške zmage na Krimu so v noči na ponedeljek prisilile Sovjete k ukrepu, ki vzbujajo pozornost: njihov polnočni komunikacijski omenja prvič (!), da so na Krimu v teku »posebno silni boji«. Plutokratiški zavezniki boljševikov, ki se zanašajo morda na le-teh uradne objave, bi si morali sedaj otirati spanje iz oči in prvič vzeti zemljevid Krima v roke. Seveda bi spoznali svojo zmoto, kajti razen sumarične omembe bojov na Krimu, si sovjeti tudi sedaj ne upajo na dan z natančnejšimi podatki. Ničesar ne omenjajo o padcu Simferopola ali o napadu na Sebastopol. Tudi ničesar ne o predoru in o sovjetskem množestvenem pobegu. Reuterjev zastopnik v Samari priznava, da je prišel na kant, ko je brzojavil, da nimajo nikakršnih informacij o hitrem pohodu Nemcev po predoru obrambnih črt. Izraža se pa nekako preroško domneva, da si morajo Nemci krčiti pot s pomočjo topništva in letalcev Stuka...

Sovjetsko poročilo je javljalo v ponedeljek med drugim: »boji se nadaljujejo na celi fronti« — kar so Angleži na svoji strani vključno zlovesče cikanje na Krim stisnili v formulo: »Malo novic z vzhodne fronte«. Angleška in sovjetska radio- in tiskovna poročila so v nasprotju z ugotovitvijo »boji se na celi fronti nadaljujejo« zatrjevali, da je pred Moskvo nastopila »nekaka tišina« in »lahko izboljšanje«. Zatrjujejo na primer, da je bila nemška ofenziva pri Tuli »zadržana«. Čudno, hkrati se pa vendar rahlo omenja, da je to mesto sedaj ogroženo od zadaj.

Kakšno je stanje v Moskvi v resnici, razsvetljujejo bliskovito dve poročili: »Rezerve iz daljnega vzhoda so sedaj dosepele na fronto, da tam nadomestijo od boja utrujene čete.«

Londonški dopisovalec španskega časopisa »Ya« piše danes, da je angleška baje opustila načrt, da bi poslala gospoda Wawelissa na severni Kavkaz. Ta vest je v toliko zanimiva, ker se s tem utemeljuje, da se bo v splošnem pošiljatev angleških čet spričo težavnih prevoznih prilik mogla izvršiti samo na stroške popolne ustavitve dobavljanja angleškega materiala. Zvezniške in cestne prilike v Iranu so po sodbi strokovnjakov takšne, da jedva zadostujejo za preskrbo vojske komaj 60.000 mož. Vsaka angleška ekspedicijska vojska za sovjetsko unijo pa bi morala biti iz Anglije preskrbovana z vsem potrebnim, z vsako patrono, z vsakim posameznim nadomestnim delom, da celo z gorivom za letala.

Da so si bolševiki sami na jasnem, da je za nje tudi morebiti mogoča angleška pomoč zelo negotova, izhaja iz njihovih prizadevanj, da obdrži v lastnih rokah zadnji ostanek njihovega gospodarskega potenciala. Zato so po sovjetskih navedbah zavlekli za Ural razne strojne naprave iz oboroževalnih obratov. Kakšno je pa mnenje angleškega zaveznika o teh stremljenjih preložitve industrije, izhaja iz izjavljanj poročevalca časopisa »Ya«, ki k temu pravi: »Strokovnjaki, ki se spoznajo v stvari, dvomijo, da bi bilo mogoče tako industrijsko taborišče na vzhodu, in menijo da morajo tudi takrat, če so se stroji prepeljali, preteči meseci, da take tovarne lahko povzamejo obrat.«

Sofia. Državni finančni minister, grof Schwerin Crosigk je v ponedeljek dopoldne dospel na obisk v Sofio.

Bern. V nedeljo je imel irski ministrski predsednik De Valera v Trales nagovor, v katerem je izjavil, da se bo Irski v slučaju napada branila do smrti. Irska računa lahko le na sebe samo, da si ohrani svobodo, je poudarjal De Valera.

se bodo vršili preko neposrednega telefonskega voda Berlin-Belgrad.

Doslej je bilo likvidiranih 9439 židovskih podjetij. Centralni gospodarski urad na Slovaškem je odredil likvidacijo nadaljnjih 43 židovskih podjetij, s čimer je narastlo skupno število likvidiranih židovskih podjetij na 9439.

Razno

Novodobna učila

Nemški prosvetni minister je izdal odredbo o uporabi filma, fotografij in gramofonskih plošč v šolah. Bodoči nemški učitelji naj bi se že v prvih razredih učiteljskih seznanili z načini, kako je te tri pripomočke s pridom uporabljati v učne namene. Gramofonske plošče bodo služile zlasti za učenje tujih jezikov.

Slepem se vrača vid

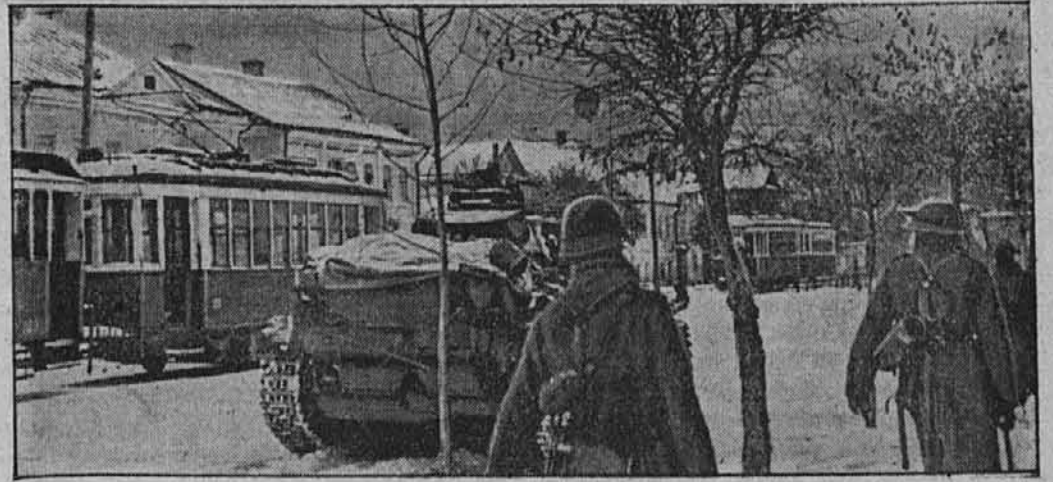
Sloviti japonski zdravnik prof. Nakamura z univerze v Tokiju, je — tako poročajo japonski listi — izumil nov način, s katerim vrača slepcem vid. Postopek je tale: Ravno kar umrlim osebam izreže roženice in jih presaja v oči slepih ljudi. Baje beležijo že mnoge primere naravnost čudovitega uspeha te nove metode.

Največji sodi

V vinorodnih krajih zdaj napolnjujejo sode s sladkim sokom. Ponekod so med sodi pravi velikani. Orjak med orjaki je sod v Heidelbergu, ki gre vanj 263.000 litrov tekočine. Izdelal ga je sodar Mihael Warner. V Königsteinu (Sachsen) imajo sod za 250 tisoč litrov. Potem sledi po velikosti augsburški za 142.000, nikelburški na Moravskem iz leta 1643. za 113.000 litrov in sod na svetovni razstavi Wien za 84.000 litrov. Ta sod je mojstrovina rezbarja Schönhalerja, na dnu z znaki vseh dežel bivše Avstro-Ogrske z družbo pivcev in ponazorjeno z vso pripravo vina.

Augustinski samostan v Klosterneuburgu ima sod za 56.000 litrov, na Madžarskem imajo sod za 85.000 litrov. Omeniti je treba še tako zvano »veliko knjigo«, orjaški sod v Tübingenu, izdelan že v 16. stoletju.

Leva roka je bolj občutljiva za mraz kot desna. Na Finskem so zdravniki ugotovili, da je leva roka za mraz bolj občutljiva kot desna ter da zaradi tega tudi prej zamrzne.

V osvojenem Kalininu

Pehota in oklopnice preiskujejo kmalu po osvojitvi mesta, da-li se nahajajo kje še kakšne skupine, ki se nočejo vdati.

(PK. Aufnahme: Kriegsbericht Böhmer, Sch. Zander Multiplex-K.)

Vsak odpor bo neizprosno zlomljen

Bolševiki so nekatere hiše izgradili za legla odpora, ki so jih trdnovratno branili. Toda naša pehota postopa zoper tak odpor z neizprosno trdoto.

(PK. Aufnahme: Kriegsbericht Hähle, Atl. Zander Multiplex-K.)

Vojaki obrambe zoper zračne napade (Flak) imajo častno stražo

Zvesti tovariši so položili junake v hladno zemljo, preko katere so v bojih jurišali prej, nego jih je zadela smrtna krogla. Njihova dela so za vse čase zapisana v srcih vseh Nemcev. — (PK. Aufnahme Kriegsbericht Boecker, Sch. Zander Multiplex-K.)

Gospodarstvo

Zgradba kanala med Donavo in Jadranom

V kratkem bo, kakor izve agencija Stefani, izdana odločba o gradnji kanala med Donavo in Jadranom. Po vsej priliki bo ta kanal imel izhodišče pri Bakru, južnovzhodno od Reke, in vodil preko odvoda Kolpe ali pa izkoriščajoč tok reke Save ali drugega dotoka, do Donave. Projekt kanala predvideva gradnjo za promet 1500 tonskih čolnov. Pomen tega kanala med Donavo in Jadranom leži v tem, da se napravi rečno plovno zvezo med Jadranskim morjem in ozemljem Donave, na katerih se nahajajo najvažnejša središča jugovzhodne Evrope.

Italija je povišala cene soli in tobaka

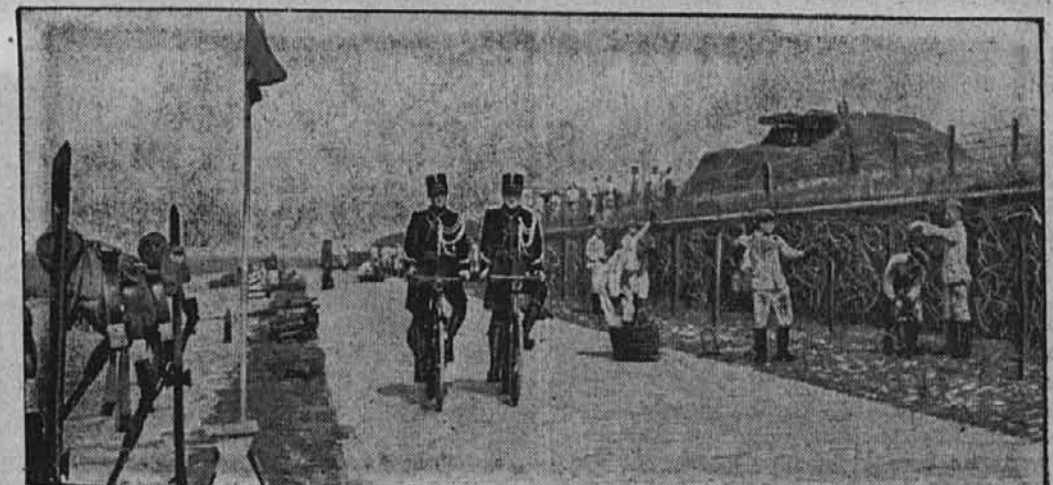
Prodajne cene proizvodov italijanskega tobačnega monopola so bile od 1. novembra povišane za 10 do 40%. Ravnotako je zadelo tudi prodajne cene italijanskih cigaret, ki niso proizvodi monopolske uprave, in v Italijo uvoženih cigaret inozemski proizvodnje povišane cen, ki se giblje med 15 do 35%. Tudi cene soli za svrhe industrije, poljedelstva in živinoreje so zvišane za 25 do 100%.

Male gospodarske novice

Zamenjava dinarskih bankovcev na Hrvaškem. Po uredbi, objavljeni v zagrebškem uradnem listu, so počeni s 3. t. m. na Hrvaškem omejena plačila z 10 in 20 dinarskimi bankovci. Nihče ni dolžan, da bi v teh bankovcih moral sprejeti 100 kun presegajoči znesek. Državnim uradom pa plačil v 10 in 20 dinarskih bankovcih ni treba sprejeti, v kolikor presegajo 250 kun. Hkrati je v svrhu olajšanja plačil predvidena pri blagajnah hrvaške narodne banke in njenih podružnic zamenjava 10 in 20 dinarskih bankovcev za 100 odnosno 1000 kunske bankovce.

Nemško-hrvaška gospodarska pogajanja. V Zagrebu sta nemška in hrvaška delegacija pričeli pogajanja za izdelavo nove trgovinske pogodbe. Nemška delegacija stoji pod vodstvom ministerialnega dirigenta dr. Bergmanna. Tačas je med Nemško in Hrvaško v veljavi le provizorični dogovor o blagovnem in računskem prometu, ki je bil sklenjen pred štirimi meseci.

Telefonska služba s Srbijo. Dne 21. oktobra je bila vzpostavljena javna telefonska služba med Nemčijo in Srbijo. Pogovori

Vojna uporaba državne delovne službe na Nizozemskem. Tudi na Nizozemskem je vpoklicana državna delovna služba, da opravi važna dela za oboroženo silo.

(RAD.-Retzlaff, Zander Multiplex-K.)

Tako izgleda bojišče na vzhodu

(PK. Aufnahme: Kriegsbericht Jacobsen, Atl., Zander Multiplex-K.)

Dom in polje

Kako obvarujemo sadno drevje pred oglodanjem po divjačini

Nevarnost oglodanja po divjačini obstaja v vseh zimah, ki so snežnate in v katerih so dolgotrajne periode hlada. Divji in domači zajci, srne in jeleni oglodajo takrat skorjo predvsem mladih dreves, ne zamejujejo pa tudi starih, ako jih lakota k temu prisili. Dokler so zgledani samo posamični, manjši deli skorje, se škoda vsaj deloma lahko popravi. Pač v večini primerov nastopijo kot trajne posledice tok gumiya, rak in večje razpoložanje do drugih boleznih. Težko pa se popravi škoda takrat, kadar je bila na debelih oglodana skorja v višini do 1 metra ali še več. Pač pa se dajo poškodovana drevesa rešiti s takozvano premostitvijo, vendar pri tej premostitvi, ki je posebna metoda požlahtnitve, kosí ne smejo biti predolgi. Ako se pa postopa vsaj nekoliko skrbno, je mogoče izogniti se oglodanju po divjačini. V praksi se ni obneslo sredstvo, ki ga pogosto hvalijo, da se drevesa namažejo z zavdarjajočimi ali grenkimi snovmi, n. pr. z žolcem ali karbolinjem. Ti varnostni namazki se ne priporočajo, ker je njihov učinek najmanj časovno omejen. Sicer pa tudi zakon ta sredstva ne priznava za zadostna, da bi opravičevala povračilo škode, storjene po divjačini.

Najbolj idealna rešitev je dobra, to se pravi popolna ograda celega nasada sadnih dreves, ako gre za zaprt nasad. Da se prepreči izpodkopavanje po živalih, se naj ograja pogrezne 30—40 cm v zemljo. Drevesa, ki stoje na samem, pa zaščitimo najbolje s tem, da jim debela ogrnemo z žico, mrežo iz rant ali trnovim dračjem, po okolnosti tudi z dračjem iz trstike. Kot najboljšo in hkrati tudi najboljšo zaščito je pač smatrati takozvane žičaste hlače. H temu se uporablja ne preširoko zankasto (20 milimetrov) žičasto pletenino, ki je 60 do 80 centimetrov široka in najmanj 1,50 m visoka. V krajih, kjer je pričakovati snežnih zametov, naj sega višina žičastih hlač do nastavka vrha.

Pletenina se ne sme dotikati debela in naj bo od njega oddaljena 10 do 20 cm. Potrebno je da se žična pletenina pogrezne v zemljo 30 do 40 cm.

Namesto žičnih hlač se lahko uporabijo tudi ogredja iz lat, vendar posamične latve ne smejo biti pregosto skupaj. Najmanjši presledki 2 centimetrov preprečujejo škodo, ki nastanejo z obsenčenjem debela. Kot popolnoma uporaben nadomestek za žično ogrinjalo pa pride v poštev tudi glogovo trnjevo dračje, s katerim se debela primerno zavarujejo.

Pri kmečkih nasadih sadnih dreves nahajamo čisto odevke s slamo, smrekovim brstom in jutovcem. Če se že priznava, da je tak material boljši kakor nobena zaščita, pa se naj vendar omejuje njena uporaba na izjemne primere, ker predstavlja nevarnost za zdravje dreves, ako se vsako leto obnavlja. Ako se taki odevki prerano odzamejo, so večkrat posledice okvare vsled mraza, kakor pretrganje skorje, mrzle plošče itd. Ako se jih pusti predolgo, je pa zopet škodljivo obsenčenje. Pri tem je smatrati odevke s slamo kot

najmanj pripraven material. Slama ima poleg drugih slabih lastnosti, še to slabo stran, da privablja miši. Popolnoma zavreči se morajo taki odevki, ki v obliki tesno zapirajočih ograj iz desk drevesnim debelom zapirajo luč, zrak in sonce. Če ako se le malo pomisli, postane jasno, da je tak način odevka razvajanje debela v najvišji meri in gnezdo za golazen.

Izkušnje hudih zim so pokazale, da odreče tudi najboljša odeja debela, ako segajo snežni zameti do vrha, pri čemur divjačina lahko gloda na vejah vrha. Tu so pa naši kmetje uporabljali sredstva za odvracanje, ki so si jih sami izmislili in ki so docela učinkovita. V deželnem okrožju St. Pölten je nek kmet za odvracanje opravljal pravcato krmljenje tako, da je okrog dreves natrosil na drobno zrezane repe in tako ohranil drevesa okvare. Nek stari čuvaj drevesnic je pripovedoval, da so na nekem velikem nasadu vsako leto v jeseni izredčili sadna drevesa, in odrezano vejevje pustili ležati okrog dreves. Zajci so prihajali skoraj vsako noč in oglojali okoli ležeče veje, a se tudi v letih najhujše zime dreves samih niso dotaknili.

Sadjarstvo

Pozno gnojenje sadnih dreves pospešuje pozebo

Pozne pognojitve lahko povzročijo največjo škodo, ker se ž njimi ovira ali vsaj ustavi dozorevanje lesa in s tem odpornost proti vplivom mraza. Ta nevarnost je seveda še posebno takrat podana, kadar prične zima s hudim mrazom, največja je po vlažnem poznem poletju ali jeseni. Enostranska ali prekomerna pognojitev sadnega drevja z gnojnico učinkuje kakor znano, že v splošnem neugodno. Ako se pa take pognojitve še časovno predolgo odlašajo, lahko nastane na drevju največja škoda tudi ob normalnem poteku zime. Ne samo, da zmrznejo nedozorele mladike, ampak nastanejo tudi takozvane mrzle plošče in razpoke, ki jih opazimo čisto šele v sledečem poletju. Rašča jagodja pa vsled pogojitve z gnojnico ni bogve kaj ogrožena. Pomniti je tudi, da pravilna apnovitost zemlje bistveno pospešuje pravočasni konec brstenja in da pogojitev s kalijem pospešuje tako konec brstenja kakor dozorevanje. V pokrajinah, ki so posebno izpostavljene mrazu, se priporoča, da se opusti jesensko obdelavanje zemlje pod drevesi, ker se s tem samo zapozni konec brstenja.

*

Ribež, kosmulje in malinjake obrezujemo jeseni. Kakor hitro smo obrali pridelek, porožemo malinam pri koreninah vse tiste poganjke, ki so letošnje leto rodili. Pri ribezu in kosmuljah porožemo najstarejši les, da ostanejo le mlajši, eno- in dvoletni poganjki, ker so ti najrodovitnejši. Obrezane grmiče okoplujemo, jeseni pa pognojimo s preperelim gnojem ali kompostom. V zgodnji spomladi zalijemo grme z gnojnico, ki ji dodamo nekoliko (na 10 litrov gnojnice 20 do 30 dkg) superfosfata.

Dela rejca malih živali v novembru

Kokoši. Ob viharjem, deževnem ali snežnem vremenu je boljše, da ostanejo kokoši v kurniku. Ta pa mora biti dobro prezračen, snažen in opremljen s suho steljo za brskanje. Pravočasno izvaljene jarkne pričnejo že tudi nesti jajca. Vse živali, ki slabo nesejo, mlade živali, ki hirajo, in nadštevilni petelini se zakoljejo. Prevzdržati je treba samo to, kar ima največjo vrednost. Rejec, ki ima posamično kontrolo (kontrolno po zaklopnih gnezdih), bo lahko izbral vstrezne živali, ker pozna njihove podedovane vrednosti. Pa tudi rejec perutnine, ki se za svoje živali zanima in se z njimi veliko peča, bo lahko izvršil izbero in sicer v prvi vrsti po zunanjih znakih.

Ako morajo kokoši sedaj vsled slabega vremena veliko časa ostati v kurniku, se mora vsakodnevno raz desk za blato odstraniti kurjek; tudi se v kurniku in v prostoru za razgrebanje ne smejo istočasno držati race. Te tratijo preveč vode, tako da postanejo tla kurnika mokra in nezdrava. Skrbeti moramo vedno za čisto pitno vodo,

suhe raztolčene lupine jajc in, kolikor je še zaloge, za zelenjad (odpadke zelja). Kokoši, ki so deloma še v mišatvi odnosno, ki pričenejo nesti, se krmijo s koruzo iz lastnih pridelkov in z obrtoma napravljenimi proizvodi mlečne krme. Dokler se nahajajo v kurniku še živali, ki so v mišatvi, se smejo pitni vodi primešati prav male količine raztopljenega klorcalcija.

Kunci. Tudi v hlevu domačih zajcev je treba opraviti izbero, to se pravi, skoz zimo pridržimo samo toliko živali, kolikor to dopušča spravljena zaloga sena in razpoložljiva klaja iz odpadkov. Vsak gojitelj in rejec si je po večletni izkušnji že pridobil znanje, kako velik oziroma kako mali mora biti njegov stalež, da lahko izhaja, ne da bi imel skrbi za krmo ali bi jo moral dokupiti. Za strokovnjaško rejo pridejo v poštev sledeče velikosti predalov hleva: 100×80×55 centimetrov za velike pasme, 80×88×55 cm za srednje pasme in 60×80×50 cm za male pasme. Pri posebno velikih pasmah se tem meram še neka

pridoda. Kuncu je treba gibanja, ako naj ostane zdrav.

Koze. Tudi pri reji koz je treba paziti na to, da je na razpolago zadostna lastna krma. Živali, ki so sposobne za pleme, so sedaj večinoma že zaskočene. Rejec pa mora paziti, ako bi pri kozah morebiti vnovič nastopila gorečina. Živali morajo sedaj skoraj vedno ostati v hlevih. Samo v posebnih lepih dnevih jim dovolimo nekaj gibanja na prostem. Vrata hlevov moramo z zvito slamo zgostiti proti prepihu. Seveda je treba skrbeti za normalno in predpisno prezračevanje hleva.

W. Krebs

Ustavitve molže pred telitvijo krav

Breje krave na noben način ne smemo molziti tik do časa, ko se otelijo. Brezpogojno potrebno je, da se pri brejih kravah šest do osem tednov prej, nego storijo, preneha z molžo. V tem času potrebuje tele v materinem telesu prav znatne količine hrane. Ako bi spričo tega hoteli kravo še istočasno molziti, bi s tem ne le oslabili razvoj teleta in zdravje krave, ampak že v naprej zmanjšali donos mleka v najbližji dobi.

Tudi z močnim krmljenjem tega ne moremo preprečiti; posledica tega je namreč lahko težja storitev in telečja vročina. Pri kravah, pri katerih se mleko vsaj dva meseca pred telitvijo ne posuši, je treba to umetno povzročiti s tem, da med posameznimi molžami pustimo vedno večja razdobja. Popolnoma napačno pa bi bilo, ako bi v svrhu usihavanja mleka pri posamičnem molženju ne izmolzili do konca, ker se ostanek mleka zasiri in pogosto daje povod za nevarna vnetja vimena.

Krave brez rogov dajo več mleka

Krave brez rogov so boljše mlekarice kakor pa tiste z rogovi. Tako je ugotovil pred nedavnim nek švedski živinozdravnik. Poskuse, ki dokazujejo to trditev, so naredili z večjim številom krav. Ko so jim odbili rogove, so dajale vsak dan po 18 do 20 litrov mleka, dočim so ga imele prej povprečno le po 12 do 15 litrov.

Iz področja gospodinje

Zdravina moč česna

Česen velja že od nekdaj kot izredno učinkovito zdravilo proti raznim boleznim, zlasti njegov zdravilni vpliv na prebavila in na krvni obtok je splošno priznan. Že v starodavnih časih so ga čislali kot zdravilo in hranilo. Tako pripoveduje zgodovinopisec Herodot, da so pri gradbi velike Keopsove piramide izdali za delavce za česen in hren nič manj kot 16.000 srebrnih talentov, kar bi bilo okroglo 6 milijonov mark. To nam jako zgovorno pove, da je bil česen v Egiptu jed preprostega ljudstva. Pa tudi stari Indijci in drugi narodi so pripisovali česnu čudovito zdravilno moč. Novejše statistike, ki primerjajo dolgotrajnost življenja po raznih deželah, trdijo, da se imajo prebivalci balkanskih dežel za visoko starost, ki jo razmeroma dočakajo v največjem številu, zahvaliti predvsem česnu, katerega v teh krajih uživajo ljudje v veliki množini.

Kaj je tista sila v česnu, ki mu daje tolikšno zdravilno moč? Kemiki so dognali, da je najvažnejše v česnu neko olje, ki ne pusti na papirju nikakega madeža, če kane nanj kaplja tega olja, marveč popolnoma izhlapi (hlapno olje). In ravno to olje ima zdravilno moč.

Posebno vpliva česen zdravilno na razna obolenja prebavil, predvsem črevesja, obenem pa tudi pospešuje prebavo. Razen tega pa česen pospešuje krvni obtok, preprečuje poapnenje žil (arteriosklerozo) in znižuje krvni pritisk. Dalje je znano, da prehaja česnovno hlapno olje v jetra, kjer pospešuje obilnejše izločanje žolča. Kdor pa ima bolne ledvice, naj bo pri uporabi česna previden, ker mu utegne škodovati.

Pripomniti hočemo še, da zahteva česen na vrtu težko, gnojeno zemljo. Gnoj pa naj bo v zemlji že dalje časa, preden vsadimo česen. Vlaga česnu škoduje, ker je pač orintalska rastlina.

Štedite s kurjavo

Naša brezpogojna dolžnost je, da varčujemo s kurjavo. Pri premožu se štediti že s tem, da se z njim ne prične kuriti v preveč razhlajenem stanju. Premog naj bi imeli nekaj dni v stanovanju na zalogi, da je že pregret, kadar se ga da v peč. Tudi ognja ne sme gospodinja prepustiti samemu sebi. Žerjavico naj vedno previdno porine v ospredje; v ozadju se ne sme nahajati noben zagorel ali nezogljen komad premoga. Vratca peči naj zapre šele ta-

krat, kadar ni več videti nobenih modrikastih plamenčkov. Kadar je treba premog določiti, ga ne damo na žerjavico, ampak le-to s kavljem najprej porinemo nazaj, sveži dodatek pride potem na prosti sprednji del. Okna odpiramo prej nego zakurimo! Tuji na to je treba paziti. Sveži zrak se veliko hitreje zagreje od že porablejnega. Tudi v najhujši zimi odpiramo okna za kratko dobo prej nego zakurimo.

Kako ravnamo s srebrnimi žlicami?

Srebrne žlice, ki so v vsakdanji uporabi, moramo večkrat temeljito čistiti. To dosežemo najboljšo tako, da jih za nekaj minut damo v vrelo krompirjevo vodo. Srebrne žlice dobijo potem lep lesk.

Čiščenje žime

Čiščenje žime ni posebno naporno. Temeljito jo očistimo tako, da jo izkuhamo v vodi, ki smo ji primešali lugaste soli. Pri tem moramo žimo s palico dobro mešati. Nato jo v čisti vodi dobro izplaknemo, pri čemur nam rabi sito ali sukno.

Če so jedi preosoljene.

Kuharice — ne samo zaljubljene — zgrabijo večših preveč soli. V tem primeru priporočajo izkušene gospodinje, da kuhano preosoljeno jedi nekaj časa obenem s srebrno žlico. V kratkem dobi jed normalni okus.

Bei uns weiß man

wie ein Gebäck fein und aussehen muß, das uns schmecken soll. Aus dem Mehl vom guten Korn unserer Ficker muß es sein, kräftig, locker und duftig, und außen schön braun und schön knusprig geröstet.

Ja, knusprig Geröstetes und dessen kräftigen Würzgeschmacks lieben wir besonders. Deshalb macht uns auch der Bäcker die Fierben ins Gebäck, denn er weiß, die Fierben werden besonders knusprig in der röstenden Glut des Ofens

Deshalb trinkt man

hier auch so gern den Perola. Auch der ist aus dem guten Korn unserer Ficker gemacht, aus dem vollen und ganzen Roggenkorn. Und auch er ist sachverständig, mit Liebe und Sorgfalt geröstet. Und da er so ist, wie wir es lieben, kräftig, würzig, kernhaft, so sitzen wir immer gerne mit ihm bei Tisch, gehört die Schale Perola zu uns. Als unser Brotgetränk. Als unser Freund.

Perola

hat Kraft vom Korn!

Mesta v Südkärnten:

Stari Radmannsdorf

Iz zgodovine o nastanku stare nemške naselbine

Ze velikokrat je bilo razmotrivano vprašanje, zakaj je ravno na sedanjem mestu nastalo mesto Radmannsdorf, toda do kakšnega zaključka niso mogli priti. Kajti čeprav so v predzgodovinskih časih na višavah okrog Vigaun in v ravnini južno od tam tudi prebivali ljudje, vendar nobena najdba ne oznanja kakšne takratne naselbine pri Radmannsdorfu, celo Rimljanov tam v nobenem oziru ni najti. Šele Langobardi so, četudi ne v Radmannsdorfu samem, vendar v bližnjem Vormarktu zapustili sledove svoje navzočnosti v obliki malega grobnega polja. Jasno je tudi, da v poznejših časih nastanka mesta ni povzročila cesta. Kajti glavna prometna pot je morala nekaj potekati ob vznožju Karavank in je lahko obstojala samo odcepitev na Kropp in Steinbichl, ako zveza s tema krajema sploh ni obstojala na desnem bregu Save.

Ostal bi še v vprašanju vojaški položaj. No, ta pa ni bil slab. Kajti kraj je bil zaščiten na jugu po globoko zarežani savski dolini, na vzhodu po talni zifavki, na severu po kotanji proti Vormarktu. Ostal je samo še zapad, ki je bil dostopen iz ravnine. Ker pa leži mesto na majhni površini, do katere je dostop mogoč samo po nekakšnem vratu, je bila pomoč lahka. Treba je bilo ta vrat samo predreti — kar se je tudi zgodilo — in napadalec je tudi tukaj moral tretje trde orehe.

V času, ko so se pečali s takimi razmotrivanji, v splošnem niso veliko vedeli o frankovskih kraljevskih dvorih. Zdaj pa, ne da bi se prekomerno poglabili, vemo tudi zanje. Zadostuje pa izreči domnevo, da se ima Radmannsdorf za svoj nastanek zahvaliti Frankom, ki so se po svoji zmagi nad Langobardi polastili njihove imovine in napravili kraljev dvor; kot sedež so si pa izbrali oni kraj, kjer stoji danes Radmannsdorf. Je to sicer, dokler ne predleže sklepni dokazi, gola domneva, ki se mora umakniti vsaki boljši razlagi. Nemara je tukaj spričo lažje obrambne možnosti nastalo celo kakšno prenočišče, kar bi bilo imelo za posledico zgradbo kašč, pritegnitev obrtnikov (kovačev, sedlarjev, pekov itd.), okope in jarke, napravo palisad.

Frankovski kraljevski dvor bi bil torej nekakšna razlaga, da je Radmannsdorf nastal ravno na tem kraju in bi vsled tega bilo tudi razumljivo, da se je ustvarila zveza s krajema Kropp in Steinbichl, kjer se lahko predpostavlja zgodnji nastanek železne industrije. S tem bi bila nekako odprta koprena v prvi zgodovini kraja, ki jo lahko sprejmemo za razlago, čeprav ni zadostna za kroniko. Gotovo je, da Radmannsdorf v zgodovini nikdar ni igral posebne vloge. Prvotno je bil vas, ki ni bilo povzdignjena v mesto, ampak v mestece, katerega meščani niso živeli toliko od obrti in trgovine, ampak od poljedelstva, ki so pobožno in pošteno živeli ne samo pod varstvom židov, ampak tudi onega velikaša, ki je tukaj predstavljal državno oblast. Rodili so se, izučili so se poljedelstva in kakšne obrti, tudi rabe orožja, poročili so se, udeležili se bojev, dobili otroke in umrli, ne da bi imeli kakršnokoli priliko, da bi svoje ime in svojega rojstnega mesta zapisali v slavne liste zgodovine.

Storili pa so še nekaj. Delovali so. Postavili niso le zidovja, ki je pas okoli kraja, ampak zgradili so tudi samim sebi hiše,

župnišče, župno cerkev, pri katerih se iz sloga vidi, da so bili tukaj nemški ljudje na delu, ki so vzlic temu, da so morda že bili zgubili osebni stik z matico, vendar še ostali povezani z njenim duševnim, umetniškim in kulturnim življenjem.

Vse te spakedrane ozke hišice z naprej štrlečimi nadstropji, vsi ti stebrski hodniki, ti oboki, so nedvomen dokaz za nemško kulturo, ki je izžarevala iz tega gnezdeca preko najbližje okolice. Ne da bi zato vedeli, so bili ti meščani že s samo svojo existenco pionirji.

Časi so se spremenili. Pač je ostal kraj mal, blagostanje malenkostno. Bilo je pa

meščanom marsikatero frivolne zgodbe o strasteh in o živih kipih.

Nato vse tiho. Nobena nežna piščal ne zadoni več, ni več slišati šumenja svile, ne rožljanja mečev, nikjer več iskrega se smeja. Vselili so se uradi. Za visokimi okni praskajo peresa po papirju, pišejo se spisi, upravlja se okraj. Tam, kjer so nekoč ropotaje vozile kočije, kjer so strežaji, okinčani z zlatimi ali srebrnimi trakovi, držali svetiljke, čakajo sedaj stranke, ki imajo slabo vest. In tam, kjer so se nekoč vršili zabavni pomenki, tam se kupičijo svežnji arhiva.

Zopet pretečejo desetletja. Dvajseti vek napoči in še vedno mestece ni nič drugačno kakor takrat, ko ga je videl Valvasor ali cesar Maks I. Pač puha železniška lokomotiva mimo in nastale so nove ceste. Iz Schreiberja je nastal Šribar, iz Brettnerja pa Pretnar. Vse drugo je pa ostalo pri starem. Morda se je še nekaj meščanskih hiš

truplo 18-letnega Franza Cotel. Kakor se je ugotovilo, se je sam ustrelil. Rešilni oddelek iz Neumarkta je spravil truplo v Kaier, domovinsko občino umrlega.

Neumarktl. (Prenovitev poštnega urada.) Poštni urad je ob prevzemu po nemški državni pošti imel ravno taki videz kakor pred 40. leti. Sedaj se bo tudi tukaj vse temeljito izpremenilo. Zastarela oprema bo izmenjana z novo in spremenila se bo tudi razdelitev prostorov, skratka, vse se bo storilo, da se izboljša zunanji videz poštnega urada in da se zboljšajo tudi ustvarjačim prilike za delo.

Mieß. (Slovo.) Ortsgruppe KVB in Wehrmanschaft Mieß sta pred kratkim v dvorani gostilne Toff priredili zelo uspeli poslovilni večer trem, v njihovo domovino Salzburg nazaj vpoklicanim žandarjem Röhrl, Blassnig in Lettner. Žandarji, ki so že od osvoboditve doline Mießtal službovali v Mieß, so s svojo vnetostjo v službi in prijaznim postopanjem kakor tudi s sodelovanjem na politični in kulturni obnovi pridobili veliko prijateljev, ki so vsi prišli, da se od njih poslovijo. Zbirka je pri tem donesla lepo svoto za DRK.

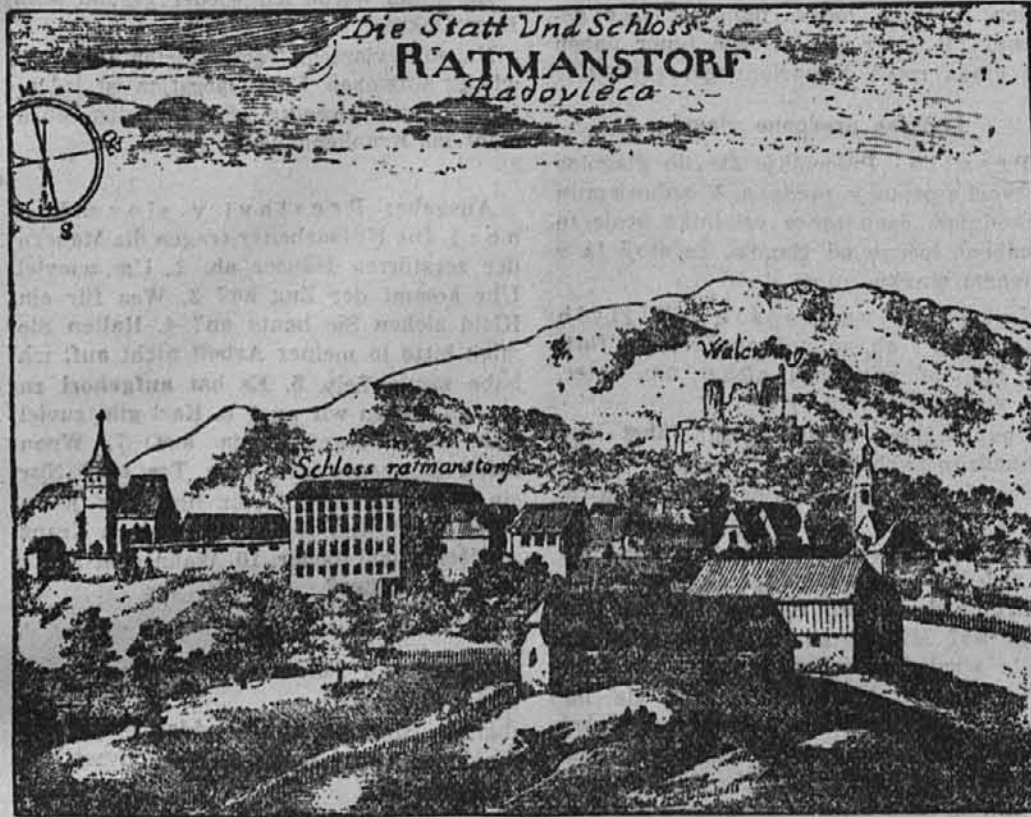
Unterdrauburg. (Delavstvo na pohodu.) Zastave s kljukastim križem so vihrale na čast delavstva, ki je v nedeljo položilo obljubo. Wehrmanschaftführer Pg. Reiner je Unterdrauburga je mogel Standartenführerju Pg. Welsu javiti, da je nastopilo preko 400mož. Po razvitju zastave se je pred Standartenführerjem Welsom izvršila zaobljuba štirih borbenih vodov Wehrmanschaft Unterdrauburg. Zahvalil se je tudi za nabrano darilo 1300 RM, ki je prekosila vsa pričakovanja. Veliko radost je vzbujalo imenovanje zaslužnega Wehrmanschaftführerja iz Unterdrauburga, SA Oberschaarführerja Pg. Reinerja za opolnomočenega Führer des Sturmhaanes. Po prevzemu zastave se je vršil mimohod pred Standartenführerjem in gosti, med katerimi so bili Bezirksführer Emerich Weisch, Ortsgruppenleiter Toni Tadin in župan Kunz Temmel. Strumno so korakali mimo moški od 18. do 35. leta. Ob 11. so potem na grobu pionirjev svečano položili venec. Žene so dale možem zakusko kave in čaja.

Deschen pri Moräutsch. (Nezgodá pri živini.) Posestniku Firmu se je on dan pripetila pri živini prav svojevrstna nezgoda. Voliček, ki se je pasel okrog hleva, je vtaknil po naključju glavo v kolo slamoreznice, prislonjeno ob zid. Preplašena žival je začela s kolesom na vratu begati po dvorišču, dokler ni omagala vsled izgube krvi, ki je brigala iz zevajoče rane. Govedo se je zaklalo samo z ostrino, pri-trjeno na kolesu.

Moräutch. (Nesreča pri razkladanju piva.) V znano Stornikovo gostilno so nedavno spravljali pivo, pri čemer je pomagal tudi neki gost, ki je hotel pokazati, kako se sodček spretno dvigne na ramo. Tedaj pa mu je spodletelo; mož je omahnil in udaril z glavo ob cementna tla, na obraz pa mu je priletel sodček ter mu zadal hude poškodbe. Nezavestnega ponesrečenca so takoj odpeljali v bolnišnico in je njegovo stanje baje precej resno.

SONNTAGS- u. NACHTDIENST
der Apotheken in Krainburg
von 8. bis 15. November
MR. M. RAUCH

nekaj novega tu — grad, katerega masa je vse druge stavbe potisnila v ozadje in jih napravila za brezpomembne spremljevalce. Grad je predstavnik nove dobe, ki dviga en posamični stan nad drugimi, ki ga v vsakem oziru postavi za voditelja. Toda pri besedi grad ne smemo misliti na veličastno stavbo. Pred vsem po svoji velikosti, po visokosti in zračnosti svojih prostorov, po potratno velikem stopnišču, po dvorani, kamor leto vodi, se vidno razlikuje od drugih hiš, za katere postaja voditeljica in nositeljica usode. Kajti odslej je grad ona moč, ki izžareva kulturo. Ne le da vsebuje gledališko dvorano, ampak poskuša dati pokrajini drugo obeležje. Dolgi pravokotni zid, ki je samo na dveh mestih prekinjen po vratih, napravi na tleh velik četverkot. Na tem je postavljen rastlinjak, ki so mu takrat pomembno rekli pomarančnica. Popolnoma ravni drevoredi se nasajajo, obrezujejo in izobličijo zasenčene poti, v katerih južni bogovi v klasičnem siromaštvu obleke dvigajo svoje veke z zmrznjenimi kretnjami proti sinjemu nebu. Had ugrablja Persefono in Afrodita se poigrava z orožjem Marta.

Mogočni nasip se dviga iz tal, stopnice vodijo navzgor k utici, kjer je krasen razgled proti zapadu, severu in jugu. Tu pa tam pronica zvok godbe, smeja, petja iz te ograže, katere kamenje šepeta prisluškujočim

spremenilo v gostilne. Sedaj pa pričinja ta kraj — ne popolnoma iz proste volje, ampak pod pritiskom — ustvarjati nove prostore, prične rasti. Nova šola, nova sodna zgradba, hiše in vile večajo obseg. Na žalost se mora s tem spoprijazniti tudi stari vrtni zid, ki je znal pripovedovati tako ljubke pravljice iz starih časov.

Vendar se sedaj lahko trdi, da se je Radmannsdorf zlecal in zleknil in da zre poln zaupanja v lepšo in veliko bodočnost. Vele-mesto zaradi svoje lege pač nikoli ne bo postal, toda morda bo odkril, da je ravno njegova lega podlaga za njegov nadaljnji razvoj.

Baron Michelangelo Zois.

Iz domovine

Aßling. (Prometna nezgoda.) Pred kratkim je trčil v delovodjo N. Gmeinerja iz Karner-Vellacha kolesar F. R. in ga podrl na tla, pri čemer je Gmeiner zadobil na obrazu in rokah poškodbe. Kriv je kolesar, ki je vozil brez luči.

Radmannsdorf. (Postavitev notarja.) Šef civilne uprave je postavil dr. Sigurda Christomannosa za notarja. Dr. Christomannos je že pričel uradovati.

Neumarktl. (Samomor.) V bližini Loiblovega prelaza so te dni našli mrtvo

OSRAM-D daje poceni svetlobo.

Dr. F. J. Lukas

Izrežite! Hranitel

Deutsch

Slowenisch

Nemščina metodično in praktično Deutsch methodisch und praktisch

21. LEKCIJA

I. Rešite v naloge: Zelo sem Vam hvaležen za slovar, ker sem ga včeraj nujno potreboval. Ta revež je potreboval za to delo 5 ur. Ta stavbenik je zidal čez 200 hiš. Povem Vam, do smrti me je spraševal. To dobro poročilo sem rad slišal. Med predstavo smo se večkrat iz srca smejali. Živel je več let v Nemčiji in govori zato perfektno nemški. Napravil se je neumnega in ni povedal resnice, toda mi mu nismo verjeli. K njenemu rojstnemu dnevu smo ji želeli vse najboljše. Pokazal mi je, kje stanuje. Ta uboga žena je plačala 3 RM kazni, ker je eno okno slabo zatemnila. Vedno je računal na dobiček v srečolovcu, toda nikoli ni zadel.

- II. 1. Es gibt: Personenzüge, Schnellzüge, Eilzüge, Last- oder Güterzüge und Lokalzüge.
2. Güterzüge befördern Güter oder Lasten.
3. Schnellzüge halten nur an größeren Stationen.
4. Wenn man mit dem Schnellzug fährt, muß man einen Zuschlag zahlen.
5. Fast jeder Schnellzug hat einen Speise- oder einen Schlafwagen.
6. Lokalzüge halten an allen Haltestellen.
7. Man nennt sie Bummelzüge.
8. Fast jeder Zug führt drei Klassen.
9. In der Bahnhofsgastwirtschaft oder am Verkaufsstand kann man sich etwas zum Essen und zum Trinken kaufen.
10. Man darf nur im Raucherabteil rauchen.
11. Wenn man in einem Abteil für Nichtraucher raucht, muß man Strafe zahlen.
12. Ja, Hunde darf man in den Zug mitnehmen.
13. Hunde müssen einen Beißkorb tragen und man muß sie an der Leine führen.
14. Ja, einen Handkoffer bis zu 30 Kilogramm darf man in den Wagen mitnehmen.
15. An Samstagen, Sonn- und Feiertagen sind die Züge oft überfüllt.

Das Befinden - Počutje

Deutsch

Slowenisch

Wie geht es Ihnen?
Danke, es geht mir gut und wie geht es Ihnen?
Mir geht es immer ausgezeichnet.
Wie geht es Ihrer Frau?
Die ist leider seit einigen Tagen krank. Was fehlt ihr?
Sie hat die Grippe, Vorgestern hat sie sehr hohes Fieber gehabt aber heute geht es ihr schon besser. In 3 bis 4 Tagen darf sie wieder ausgehen, sagt der Arzt.
Haben Sie einen guten Arzt?
Ja, wir sind sehr mit ihm zufrieden.
Wenn den Kindern etwas fehlt, so gehen wir meist zum Kinderarzt Dr. Unblutig.
Sie sehen plötzlich so schlecht aus, haben Sie Schmerzen oder ist Ihnen nicht gut?
Ich habe nur Kopfweg, wahrscheinlich von der großen Hitze.
Wollen Sie ein Kopfwepulver nehmen? Vielleicht ein Aspirin?
Bitte, wenn Sie mir eines geben können! Ich werde sofort das Mädchen in die Apotheke schicken. In 5 Minuten ist wieder zurück.
Dieser alte Herr muß immer Tropfen nehmen. Er hat ein Magenleiden. Er darf nur leichte Speisen essen.
Au, jetzt habe ich mich geschnitten! Es blutet, geben Sie mir schnell etwas Alkohol und Watte.
Na, Sie haben sich ja schön verkühlt, Sie husten und niesen ja die ganze Zeit.
Kein Wunder bei diesem Hundewetter!
Legen Sie sich doch zu Bett und nehmen Sie einige Pulver, schwitzen Sie sich ordentlich aus und morgen ist es wieder vorbei.
Kinin ist ein sehr wirksames Mittel gegen Fieber.
Wollen Sie etwas Obst essen?
Nein, danke sehr, aber ich habe mir den Magen verdorben und ich esse heute überhaupt nichts. Ich werde nur am Abend einen Tee ohne Zucker trinken.
Wohin so schnell?

16. Der Schaffner kontrolliert den Zug und gibt Auskünfte.
17. Die Fahrkarten löst man am Schalter.
18. Bahnsteigkarten kann man am Schalter oder am Automaten lösen.
1. Eine Bahnsteigkarte kostet 10 Pfg.

III. 1. Ich habe über einen guten Witz gelacht. 2. Du hast Dir ein neues Fahrrad gekauft. 3. Er hat zuviel geraucht. 4. Fräulein Mathilde hat den ganzen Tag Klavier gespielt. 5. Karl hat täglich 10 Stunden und mehr gearbeitet. 6. Wir haben immer die Wahrheit gesagt. 7. Habt Ihr das Klopfen an der Tür gehört? 8. Die deutschen Soldaten haben immer tapfer gekämpft. 9. Herr Paulin, wie teuer haben Sie einen roten Kanarienvogel verkauft?

Ločljive predpone glagolov

Pravilo: Precejšnje število glagolov se tvori s pomočjo predpon. V sedanjem in prihodnjem času ter v velelniku stoje te predpone ločeno od glagola, če stoji ta v glavnem stavku.

Nekaj najvažnejših ločljivih predpon: ab, an, auf, aus, bei, ein, fort, her, hin, los, mit, nach, nieder, um, unter, vor, weg, wieder, zu.

Übungssätze: Bitte wann fährt der Schnellzug nach Wien ab? Ich kann Ihnen leider nicht sagen, wann er abfahren wird, sehen Sie doch am Fahrplan nach. Ich muß mein Gepäck abgeben. Wo gibst Du es ab? Ich gebe es in der Gepäckaufbewahrung ab. Warum nehmen Sie den Hut nicht ab? Mir ist zu kalt. Was wird sie heute wieder anziehen, ein Kostüm oder ein Kleid? Wahrscheinlich wird sie ihr blaues Kostüm anziehen. Und was ziehst Du an? Ich ziehe meinen schwarzen Rock und meine greugestreifte Hose an. Fahren Sie direkt nach Wien oder müssen Sie umsteigen? Ich steige in Bruck um. Wieviel Fleischmarken gibst Du für diese Speise ab? Zwei, das heißt 100 Gramm. Um wieviel Uhr stehen Sie meistens auf? Meistens stehe ich um 7 Uhr auf. Stellen Sie bitte den Lautsprecher ab, man versteht sein eigenes Wort nicht mehr.

Ich habe fürchterliche Zahnschmerzen und laufe zum Zahnarzt. Ich lasse mir den zihen.

Man soll jedes Jahr wenigstens einmal zum Zahnarzt gehen um sich die Zähne nachsehen zu lassen. Es gibt ja immer wieder einen Zahn zum plombieren.

Oh, jetzt ist mir etwas ins Auge gekommen.

Halten Sie sich ganz ruhig, ziehen Sie das obere Lid über das untere und gleich wird der Fremdkörper wieder heraußen sein.

Sie tragen Brillen, sind Sie kurzsichtig oder weitsichtig?

Ich bin leider sehr stark kurzsichtig.

Was soll ich machen? Ich habe Halsweh. Gurgeln Sie mit einer schwachen Lösung von Wasserstoffsperoxyd!

Bis wann werde ich wieder gesund sein, Herr Doktor?

Na, so in vierzehn Tagen dürfen Sie schon wieder aufstehen. Eine Operation ist jedenfalls nicht notwendig. Sie brauchen auch nicht ins Krankenhaus zu gehen.

Ausgabe: Prestavi v slovenščini: 1. Die Hilfsarbeiter tragen die Mauern der zerstörten Häuser ab. 2. Um wieviel Uhr kommt der Zug an? 3. Was für ein Kleid ziehen Sie heute an? 4. Halten Sie mich bitte in meiner Arbeit nicht auf, ich habe wenig Zeit. 5. Es hat aufgehört zu regnen, gehen wir aus? 6. Karl gibt zuviel Geld für Vergnügungen aus. 7. Wenn laden Sie heute abend zu Tee ein? Nur ein paar Freunde. 8. Er liest mir jeden Brief vor. 9. Der General legt einen Kranz am Heldenmal nieder. 10. Wann geht heute die Sonne unter?

Wörter

abfahren (du fährst ab) — odpeljati se (ti se odpelješ)
abgeben (du gibst ab) — oddati (ti oddaš)
abnehmen (du nimmst ab) — odvzeti (ti odvzameš)
abstellen — odstaviti
abtragen (du trägst ab) — odnesti (ti odneseš)
ankommen — dospeti
anziehen — obleči
aufhalten (jemanden) — zadržati (koga)
aufhören — nehati
aufstehen — vstati
ausgeben — izdati
ausgehen — ven iti
ausschwitzen (sich) — spotiti se
Befinden (s) — počutje
bluten — krvaveti
einige — nekateri
einladen — povabiti
Fleischmarke (w) — mesna znamka
Fremdenkörper (m) — tuje telo (smet)
geben (gibst) — dati (daš)
gestreift — progast
Gramm (s) — gram
grau — siv
Grippe (w) — gripa
gurgeln — grgrati
Hals (m) — vrat
halten (hältst) — držati (držiš)
heraußen — zunej
Hundewetter (s) — pasje vreme

Imam strašen glavobol in tečem k zobozdravniku. Dal si bom izdreti zob.

Vsako leto se naj gre vsaj enkrat k zobozdravniku in si dati pregledati zobe. Saj je vedno kak zob potreben plombiranja.

Oh, sedaj mi je nekaj v oko padlo (prišlo).

Bodite čisto mirni, pokrite z zgornjo veko spodnjo in takoj bo smet zopet zunaj.

Vi nosite očala, ste kratkovidni ali dalekovidni?

Zal sem zelo kratkoviden.

Kaj naj storim? Vrat me boli. Grgrajte z redko raztopino vodikovega superoksida!

Kdaj bom ozdravil, gospod doktor?

No, v štirinajstih dneh boste že smeli vstati. Operacija na noben način ni potrebna. Tudi vam ni treba iti v bolnišnico.

husten — kašljati
Krankenhaus (s) — bolnišnica
Lautsprecher (m) — zvočnik
Lid (s) — veka
Lösung (w) — raztopina, razrešitev
Magen (m) — želodec
Magenleiden (s) — želodčna bolezen
Mittel (s) — sredstvo
niederlegen (etwas) — položiti (nekaj)
nießen — kihati, kiniti
ordentlich — reden, pravilen, pošten
plombieren — plombirati
plötzlich — nenadoma
ruhig — miren, -a, -o
schicken — poslati
Schmerz (m — bolečina)
schneiden (geschnitten) — rezati
schwitzen — potiti se
Tropfen (m) — kaplja
untergehen — potopiti se
verderben (verdirbst, verdorben) — pokvariti, (pokvariš, pokvarjen)
verköhlen (sich) — prehladiti se
vorbeisein — preteči, miniti
vorgestern — predvčerajšnjim
vorlesen (du liest vor) — glasno čitati, predavati
wahrscheinlich — najbrže
Wasserstoffsperoxyd (s) — vodikov superoksid
Watte (w) — vata
wenigstens — vsaj, najmanj
wirksam — učinkovit, -a, -o
Wort (s) — beseda
Wunder (s) — čudo
ziehen — vleči
zurück sein — nazaj priti

Redewendungen — rekla

mir ist kalt — zebe me
was fehlt Ihnen? — kaj vam je?
schlecht aussehen — slabo izgledati
mir ist nicht gut — slabo mi je
sich zu Bett legen — uleči se
sich einen Zahn ziehen lassen — si dati zob izdreti
sich ruhig halten — mirno se (za)držati
ein paar — nekaj, nekoliko

Rasno

Dežela milijonarjev

Kadar nanese govor na milijonarje, mislimo nehote na Ameriko, Res so v Ameriki največji bogataši, milijarderji, a kar se tiče milijonarjev, gre prvenstvo mali Danski (Dänemark). Ta deželica ima 3 in pol milijona prebivalcev, med njimi jih je pet sto, ki se štejejo med milijonarje. Njih imetje znaša milijon do stošestdeset milijonov dolarjev. Nobena druga dežela na svetu se ne more ponašati s tako velikim številom milijonarjev v razmerju s številom prebivalstva. A ne glede na milijonarje, je tudi sicer splošno blagostanje razmeroma največje na Danskem.

Pomotoma postal ropar

Nekemu poštenemu mladeniču se je v M. zgodilo nekaj soro neverjetnega. Ko se je ponoči vračal domov, ga je ustavil neznanec in zagrabil za prsi. Zamrmal je nekaj nerazumljivih besed in odšel, ker je pač spoznal, da je prijel nepravlega. Fantu se je zdelo neznančev vedenje sumljivo, potipal je po žepih in presenečen ugotovil, da sta mu zmanjkala zlata verižica in ura.

Urno jo pobere za neznanec. Ko ga dohiti, potegne iz žepa revolver in zakliče: »Vrni mi uro in verižico, sicer te ustrelim!« Neznanec se ustraši in izroči mladeniču oboje. Lahko si pa mislimo fantovo presenečenje, ko se je vrnil domov in našel na mizici svojo uro in verižico, ki ju je pozabil pri odhodu vzeti s seboj. Ne da bi hotel, je oropal neznanca in tako pomotoma postal zločinec.

Koliko ljudi je na svetu

Na zemlji živi po najnovejših podatkih okoli 2.175 milijonov ljudi. Najbolj obljubljena je Azija, na njo odpade namreč 1.196 milijonov ljudi ali 53%, na Evropo 531 milijonov ali 24%, na Ameriko (severno in južno) 277 milijonov ali 13%, na Afriko 161 milijonov ali 7%, na Avstralijo 11 milijonov ali ½%. Vsa površina zemeljske oble meri 510 milijonov kvadratnih kilometrov. Od tega je 365 milijonov kvadratnih kilometrov pokritih z morjem.

Moderne Augengläser

Dipl.-Optiker C. Kronfuß

Blasensur

Bahnhostrasse 16

LACKFABRIK

Ludwig Marx

AKTIENGESELLSCHAFT **DOMSCHALE**

In Lees

Landwirtschaftliche,
Technische - Ketten,
Pflüge und deren

Kettenfabrik A. G.

Bestandteile.

Herstellung

folgender Gerbstoffe:

TANNINFABRIK

G. M. B. H. - ZWISCHENWASSERN

Pinotan N, Pinotan CC, Pinotan
CC Sp, Fichtenrindenextrakt, Ke-
motan TF u. TC, Summach etz.

Laufender Einkauf jedes Quantums Fichtenrinde

Baumwollspinnerei u. Weberei Neumarkt

Ed. Glanzmann & And. Gassner

Spinnerei, Weberei, Garnfärberei u.
Bleiche, Stückbleiche und Appretur

Unser Rosshaar ist hygienisch gereinigt,
bei 115°C sterilisiert geruchlos, Fett-
ferment frei u. mit der Schutzplombe versehen

Naša žima je higiensko očiščena, pri
115°C sterilizirana, je brez duha, maščobe
in fermentov — ter zaščitena z varstveno
znamko

ROSSHAAR-FABRIK
Genossenschaft zur Verarbeitung
von Tierhaaren reg. Gen. m. b. H.
Straschische bei Krainburg

Das ist
Dr. Reif's
Kindernähr-
mittel

Ruf

Südkärnten

bereitet sich auf die
Kontenrahmenpflicht
vor

Ruf-Organisation
hilft!

Prospekte u. Vertreterbesuch durch:

DR. C. GALLIN, KLAGENFURT PLATZGASSE 9. TEL. 11-36

Nimm
DARMOL
Du fühlst Dich wohl

Südkärntner

Ihr seid jetzt deutsch
Darum leset das Buch:

**Moschner, Kärnten
Grenzland im Süden.**

Ein Bericht über Arbeit und
Erfolg der NSDAP. in Kärnten
Preis 1.20 Reichsmark

Vorrätig: Buchhandlungen

NS.-Gauverlag Kärnten
Klagenfurt — Krainburg

Alle Betriebsführer

brauchen

die neuen Lohnsteuer Tabellen

Vorrätig

Buchhandlung NS.-Gauverlag und Druckerei
Kärnten - Krainburg, Klagenfurt

„Karaw.-Bote“

Je naž
Ist!

*Keramische
Industrie*

**KOSMAC
FRANZ**
SPEZIALOFEN
ERZEUGUNG

MANNBURG

**DAMEN- UND
HERREN- MODE
LEDERTASCHEN**

*Johann
Wendling
Krainburg*

ROSSHAARSPINNEREI „KNIFITZ“

Inhaber

C. SCHIFFRER
STRASCHISCHE - KRAINBURG

Gegründet 1829 — Telefon Nr. 2. Straschische

IZDELOVANJE HIGIENSKO OČIŠČENE IN STERILIZIRANE NA PARI 115°C SPREDENE ŽIME
STRASCHISCHE 152

Rudolf Sicherl

Laak a. d. Zaier

SPEZEREI UND
KOLONIALWAREN-
HANDLUNG

SPEDITIONSHAUS

A. KÜNSTL & SÖHNE

KLAGENFURT
Rosentaler Str. 6

Möbeltransporte
Speditionen aller Art

Industrieabbrüche

Gebrauchs-Ma-
schinen kauft

Kurt Frick
Klagenfurt
Salmstrasse 7
Fernruf 1486

Universale

Stroh- Filz-
hut und
Stumpen-

Erzeugung
für Damen
und Herren

Domschale

VSI KMETJE NABAVLJAJO SVOJE POTREBŠČINE NA

krmi
semenih
umetnih
gnojilih
strojih

PRI

KMETIJSKIH ZADRUGAH

Vsak kmet naj se takoj zglesi pri kmetijski zadrugi, ki je zanj pristojna!

Krainburg
St. Georgen
Laak
Domschale
Kerschdorf
bei Eisern
Göriach
bei Veldes
Mitterdorf
bei W. Feistritz
Lom
bei Neumarkt
Radmannsdorf
Woch. Feistritz
St. Martin
bei Littai
Unterdrauburg
Prävali

Lichtspiele

Algemeine Filmreuehand G.m.b.H. - Zweigstelle Veldes

ASSLING

8. XI. um 15.30 und 18.30 Uhr — 9. XI. um 10, 15.30 und 18.30 Uhr — 10. XI. um 18.30 Uhr

Ein Leben lang
Für Jugendliche nicht zugelassen!

11. XI. um 18.30 — 12. XI. um 18.30 Uhr
Herz modern möbliert
Für Jugendliche nicht zugelassen!

12. XI. um 15.30 — 13. XI. um 15.30 Uhr
Märchenfilmvorstellung:
Schneeweißchen und Rosenrot

13. XI. um 18.30 — 14. XI. um 18.30 Uhr
Fanny Elbler
Für Jugendliche zugelassen!

DOMSCHALE

8. XI. um 18.30 Uhr — 9. XI. um 18.30, 16 und 18.30 Uhr

Unser Fräulein Doktor
Für Jugendl. unter 14 Jahren nicht zugelassen!

12. XI. um 15.30 Uhr Jugendvorstellung:
Soweit geht die Liebe nicht

12. XI. um 18.30 — 13. XI. um 18.30 Uhr
Ehstreik
Für Jugendliche nicht zugelassen!

KRAINBURG

9. XI. um 10.30 Uhr
Märchenfilmvorstellung
Schneeweißchen und Rosenrot

7. XI. bis 10. XI.
Rosen in Tirol
Für Jugendliche nicht zugelassen!

11. XI. bis 13. XI.
Aus erster Ehe
Für Jugendliche nicht zugelassen!

Vorstellungsbeginn: Täglich 18.30 Uhr,
Sonntags außerdem um 13.30 und 16 Uhr

LAAK

9. XI. um 10.30 Uhr
Wochenschau-Sondervorstellung

8. XI. um 19 Uhr — 9. XI. um 13.30, 16 und 19 Uhr
Kampfgeschwader Lützow
Für Jugendliche zugelassen!

12. XI. um 16 Uhr
Jugendvorstellung
Hitlerjunge Quex

12. XI. um 19 Uhr — 13. XI. um 19 Uhr
Der Sündenbock
Für Jugendliche zugelassen!

LITTAI

8. XI. um 19 Uhr — 9. XI. um 16 und 19 Uhr — 10. XI. um 19 Uhr

Hochzeitsnacht
Für Jugendliche nicht zugelassen!

12. XI. um 15 Uhr
Märchenfilmvorstellung
Frieder und das Katerlies'chen

12. XI. um 19 Uhr — 13. XI. um 19 Uhr
Fräulein

Für Jugendl. unter 14 Jahren nicht zugelassen!

MIESSDORF

10. XI. um 20 Uhr — 11. XI. um 20 Uhr
Operette
Für Jugendliche nicht zugelassen!

NEUMARKTL

8. XI. um 15.30, 18.30 Uhr — 9. XI. um 10, 15.30 und 18.30 Uhr — 10. XI. um 18.30 Uhr — 11. XI. um 18.30 Uhr

Falstaff in Wien
Für Jugendliche zugelassen!

12. XI. bis 14. XI. um 18.30 Uhr
Die 3 Codonas
Für Jugendliche nicht zugelassen!

SAIRACH

8. XI. um 18.30 Uhr — 9. XI. um 15.30 und 18.30 Uhr

U-Boote westwärts
Für Jugendliche zugelassen!

SCHWARZENBACH

8. XI. um 20 Uhr — 9. XI. um 15, 17.30 und 20 Uhr

Operette
Für Jugendliche nicht zugelassen!

12. XI. um 20 Uhr — 13. XI. um 20 Uhr
Falschmünzer
Für Jugendl. unter 18 Jahren nicht zugelassen!

STEIN

8. XI. um 15.30 und 18.30 Uhr — 9. XI. um 10, 16 und 18.30 Uhr — 10. XI. um 18.30 Uhr

Edelweißkönig
Für Jugendliche zugelassen!

12. XI. um 15 Uhr
Jugendvorstellung
Ins blaue Leben

12. XI. um 18.30 — 13. XI. um 18.30 Uhr
Das Herz der Königin
Für Jugendliche nicht zugelassen!

ST. VEIT

8. XI. bis 11. XI.

Achtung! Feind hört mit!

Für Jugendl. unter 14 Jahren nicht zugelassen!

12. XI. um 15.30 Uhr
Märchenfilmvorstellung
Die Heinzelmännchen

12. XI. bis 14. XI.
Ihr erstes Erlebnis
Für Jugendliche nicht zugelassen!

Vorstellungsbeginn: Täglich 18.30 Uhr,
Sonntags außerdem um 13.30 und 16 Uhr

VELDES

8. XI. um 15.30 und 18.30 Uhr

9. XI. um 15.30 und 18.30 Uhr

Auf Wiedersehen, Franziska!

Für Jugendliche nicht zugelassen!

12. XI. um 18.30 — 13. XI. um 18.30 Uhr

Menschen, Tiere, Sensationen!

Für Jugendliche zugelassen!

WART

8. XI. um 16 Uhr Jugendvorstellung

Ins blaue Leben

7. XI. um 18.30 Uhr

8. XI. um 18.30 Uhr

Ein Mann auf Abwegen

Für Jugendliche nicht zugelassen!

9. XI. um 13.30, 16 und 18.30 Uhr

10. XI. um 18.30 Uhr

Die Geierwally

Für Jugendliche nicht zugelassen!

Kärntnerische Landeshypothekenanstalt

Klagenfurt, Domgasse 3 - Fernruf 2416, 2417

Das Geldinstitut des Gaues

Gewährung von Darlehen gegen grundbücherliche Sicherstellung für Neubauten, Althausbesitz und Landwirtschaften.

Gewährung von Gemeindedarlehen und reichsverbürgten Darlehen.

Entgegennahme von Spareinlagen und Kontokorrenteinlagen, Verkauf von Pfandbriefen und Kommunalschuldscheinen.

Haftung des Reichs Gaues Kärnten.

FRANZ BERLITSCH
mechan. Werkstätte
ZWISCHENWASSERN

Ganz Elektrowerkstätten

Ing. F. Dullnig, Klagenfurt

Pischeldorfer Strasse 4 - Telefon 18-22

Bau: Elektrische Kraftanlagen
Freileitungen usw.

Reparaturen: Elektr. Maschinen, Motoren
jeder Art und Grösse

Ankauf: Gebrauchte Motoren, Transformatoren, auch schadhafte Maschinen

Ch. Grollitsch & Co.

Kohlengrosshandel

Klagenfurt, Fröhlichgasse Nr. 40

Ruf Nr. 2823, 2824

Buntwarenweberel

Färberel u. Appretur

Hribernik & Comp.

Textilindustriegesellschaft m. b. H.

St. Veit a. d. Save

IZDELOVANJE HARMONIK

JOS. FLEISS
ST. VEIT a. d. Save (Postno izzede)

„Milchwart“

heute besonders wertvoll verhindert Überlaufen kochender Milch u. anderer schäumender Flüssigkeiten

Preis RM 1.50

Wiederverkäufer Rabatt

Alexander Orinschnig

Koch-, Heiz- und Beleuchtungsapparate, Haus- und Küchengeräte
Klagenfurt, Wienergasse 11

Elektromotoren Geräte

BELEUCHTUNGSKÖRPER

Installationen von

F. Czernowsky

Elektriker - Klagenfurt

BILDER

Ansichten von Kärnten u. Krain

von Maler PERNHART

kauft ständig

Kunsthandlung

RITZ PRAUSE

Klagenfurt

Friedrich Jungbauer

Lebensmittel - Grosshandel

Klagenfurt, 10.-Oktober - Strasse 28

Fernruf 17-73

Lager in: Klagenfurt, Kühnsdorf

Villach, Friesach

Gummistempel

Siegelmarken - Emailschilder

liefert rasch und sauber

Theodor Rabitsch, St. Veit a. d. Save

Bodenwache und Farbenerzeugung, Autoöle, Benzin, Maschinenöle und Fette, Silolacke, auch hitzebeständig. Die guten, wetterfesten Häuserfarben, Rostschutzfarben und wetterfesten Ölmalereien. Alle guten deutschen synthetischen Lacke, sowie Pinsel, Bürsten und Rehleder. Großes Lager in allen Sorten von Tischlerleim.

Parfümerie

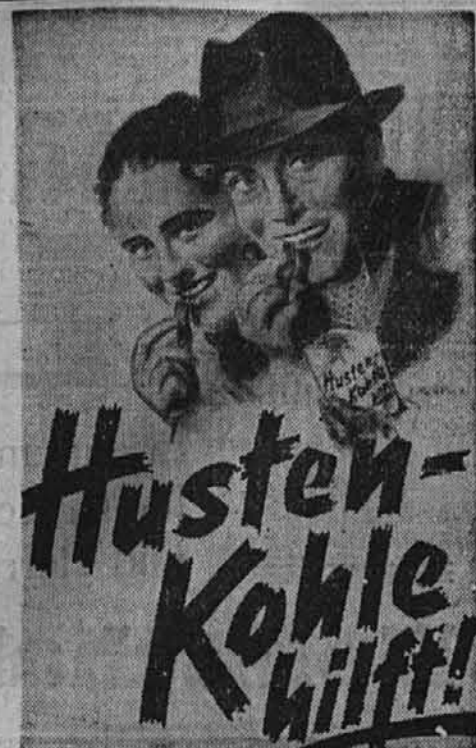
F. OBLASSER Klagenfurt Paradeisergasse, Burg

Alpenländische

ZUCKERWARENFABRIK

Gelautz & Köffler
Klagenfurt

Husten-Kohle hilft!